

ASPECTE ALE CIRCULAȚIEI MONETARE ÎN ZONA CRAIOVEI
DIN ULTIMELE DOUĂ DECENII ALE SECOLULUI AL XVIII-lea
ȘI PÂNĂ ÎN PRIMUL SFERT AL SECOLULUI AL XIX-lea
REFLECTATE ÎN COMPONENTA A
PATRU TEZAURE MONETARE INEDITE

TOMA RĂDULESCU*

Tezaurile pe care le prezentăm acum fac parte din colecțiile Muzeului Olteniei în care au intrat în ultimii 60 de ani ca urmare a unor achiziții (tezaurul de la fostul „Târg de afară”, azi str. Împăratul Traian și tezaurul de pe Calea Brestii) sau prin transfer de către organele M.A.I. sau a unor reprezentanți ai armatei descoperite întâmplător în perimetrul lor de activitate (tezaurile din cartierele actuale ale Craiovei „Gherceștii Noi - Poligon” și „Plaiul Vulcănești”).

Primul tezaur, împreună cu alt lot de monede medievale, a fost achiziționat în anul 1962 de la Maria Dăbuleanu care făcea parte dintr-o familie veche boierească - Vișoreanu și care locuia în imediata vecinătate a bisericii „Sfinții Apostoli” în perimetrul unde săptămânal în ziua de vineri de la sfârșitul secolului al XVIII-lea funcționa „Târgul de afară” al orașului Craiova, situat în partea de nord a sa în vecinătatea drumului Bucureștilor. Biserica amintită mai sus, ca și mahalaua unde erau case de boieri și negustori, înainte de a fi numită „Biserica Popii Hristea”, ridicată de către acesta probabil tot în anii ascunderii tezaurului, și închinată metoh Episcopiei Râmnicului pe la 1784, funcționa mai de mult și se numea „Târgul de Afară”¹. După investigațiile personale făcute de mine la urmașii acesteia și prin investigații în arhivele Muzeului Olteniei rezultă că primul tezaur prezentat de noi a fost descoperit în perioada interbelică cu prilejul lucrărilor efectuate pentru construirea unor anexe la casa magistratului Gheorghe Petrescu, fiul pictorului pașoptist Costache Petrescu.

Al doilea tezaur a fost achiziționat în anul 1961, împreună cu un lot numeros de monede antice și medievale, de la fostul colonel Gheorghe Constantinescu care locuia pe Calea Brestii, situată în partea sudică a Craiovei. Tot ca urmare a investigațiilor noastre de acum patru decenii și a cercetărilor în arhivele Muzeului Olteniei, rezultă că cel de al doilea tezaur face parte dintr-un lot mult mai mare descoperit și acesta în grădina casei col. Gh. Constantinescu prin anii 1950-1955 din

* Craiova.

¹ Gheorghe N. Dinculescu, *Bisericile Craiovei (însemnări istorice)*, „Oltenia”, seria veche, cartea a III-a, 1941, pp. 90-91; Gh. Mil Demetrescu, *Din istoria Craiovei. Vechi denumiri de mahalale și suburbii*, „Arhivele Olteniei”, seria veche, V, nr. 24, martie-aprilie 1926, p. 95 și următoarele.

care o parte fuseseră înstrăinate de descoperitor pentru a-și asigura traiul zilnic în condițiile terorii epocii staliniste.

Al treilea tezaur care-l prezentăm a fost descoperit de către militarii care făceau o serie de lucrări la poligonul din Ghercești Noi în anul 1972 și la momentul venirii noastre în Muzeul Olteniei (1974) se găsea depozitat într-o pungă cu o notiță aferentă împrejurărilor recuperării acestui lot monetar, posibil complet. După conservarea sa de către Florica Constantinescu, pe atunci restaurator la Muzeul Olteniei, am reușit să le identificăm conform normelor actuale.

Al patrulea tezaur craiovean a fost recuperat în anul 1973 de la conducătorii de atunci ai întreprinderii de distribuția gazului metan de către arheologul Corneliu Mărgărit Tătulea. Tezaurul a fost descoperit cu prilejul lucrărilor de la depozitul pentru încărcarea buteliilor de aragaz de la „Plaiul Vulcănești” situat la câțiva km de Craiova istorică pe drumul Bucureștilor, deci la periferie în partea de nord a orașului actual.

1. Tezaurul de la Craiova - „Târgul de afară”

Lotul monetar aflat în colecțiile Muzeului Olteniei este alcătuit din 50 de monede de argint, dintre care 49 încadrate la emisiunile grele de argint ale Imperiului Otoman (47 monede) și ale orașului Ragusa (2 ducatonii din anii 1768 și 1777) distribuite cronologic între anul 3 (1759/1760) al domniei sultanului Mustafa III (1757-1774) și anul 8 (1780/1781) al domniei sultanului Abdülhamid I (1774-1789), la care adăugăm un triplugroș al orașului baltic Riga din anul 1598.

În continuare vom face câteva considerații asupra emisiunilor monetare din alcătuirea tezaurului.

Pentru Imperiul Otoman remarcăm distribuția cronologică a monedelor care corespunde în totalitate cu perioada de posibilă acumulare a tezaurului (deceniile 7-8 și primii doi ani ai deceniului 9 ale secolului al XVIII-lea), deși considerăm că mai degrabă ne aflăm în fața unui lot monetar aflat pe piață la debutul ultimului deceniu al secolului al XVIII-lea. Este vorba de două nominale grele de argint - altmışlik și kuruş repartizate astfel: emisiuni din timpul domniei sultanului Mustafa III - 27 monede și anume 4 exemplare altmışlik din anii 5, 7, (11) 80, (11) 82 și 23 kuruş din anii 3, 4, (11) 80, (11) 83, (11) 84, (11) 85, (11) 86, (11) 87 ai domniei acestuia; emisiuni din timpul sultanului Abdülhamid I - 20 monede și anume 4 exemplare altmışlik din anii 4, 6, 8 și indescifrabil și 16 kuruş din anii 1, 2, 3, 4, 7, 8 ai domniei acestuia.

Altmışlik sau dublu zolta (zolota) avea valoare de 60 de parale (un kuruş și jumătate) și a fost emis pentru prima dată la începutul domniei sultanului Mustafa III (1757-1774), atunci când în sistemul monetar otoman a revenit un numerar mijlociu de argint în valoare de 30 parale, anume zolta sau zolota și de ½ zolta sau zolota (15 parale). Prezența acestui nominal, izolat sau în tezaure, denotă recepționarea acestei specii monetare în economia Țării Românești chiar din timpul domniei sultanului amintit mai sus. Astfel în tezaurul craiovean de la „Târgul de afară” întâlnim opt altmışlik-uri - câte patru de la sultanii Mustafa III și Abdülhamid I. Și în tezaurul nostru nominalele mari ale sultanului Abdülhamid I au sigle de emisiune reprezentate prin amplasarea unei stelute sau ornament cordiform lateral de obicei în dreapta sus, lucru analizat cu multă competență într-un studiu semnat de Aurel Vâlcu cu câțiva ani

în urmă, unde într-un tabel prezintă grupele și variantele de emisiuni pentru piesele de 60 de parale².

Kuruşul sau „guruşul” desemna inițial nominalele europene grele de argint numite turcește gurus (tam gurus pentru cei austrieci sau esedi gurus pentru cei olandezi)³, după reforma monetară înfăptuită în anul 1687 de către sultanul Mehmed IV (1648-1687), desemna piastrul - cea mai importantă monedă otomană de argint care era echivalentă talerilor apuseni și era realizată cu scopul de a relansa economia Imperiului Otoman aflată în plină criză. El a fost emis la mijlocul domniei sultanului Ahmed III (1703-1730) și era echivalent cu 40 de parale⁴. Însă economia înapoiată a Imperiului Otoman nu a permis oprirea deprecierei acestui nominal greu de argint. În anul 1718 marele vizir otoman Ibrahim (mare vizir între 10 mai 1718 și 30 septembrie 1730, adică aproape într-o bună parte din domnia sultanului Ahmed III) a introdus un nou piastru care a fost depreciat și în anul 1720, iar de la mijlocul secolului al XVIII-lea, după reforma monetară din 1756 a Mariei Therezia, a suferit o depreciere rapidă⁵ ajungând la o greutate de 18 g la finalul domniei sultanului Abdülhamid I. Această devalorizare este cea mai mare din întreg secolul al XVIII-lea, factor reflectat și în raportul cu monedele de aur mai ales către sfârșitul deceniului opt cu efect direct și asupra submultiplilor săi care au suferit același proces⁶. În raport cu principala monedă de aur otomană - findik-ul, care și el a suferit depreciere ale titlului metalului fin de la 970‰ în anul 1757, la 800‰ în 1789, cursul de schimb crește de la 4 kuruși în 1768, la 5 kuruși în 1788⁷. Element determinant în pătrunderea acestei specii monetare, ca și a submultiplilor săi (onluk, beşlik, para) în Oltenia a fost comerțul cu veche tradiție desfășurat de o parte și alta a Dunării indiferent de statutul politic al acestora. Așadar, nu este decât în limita firescului masa enormă de emisiuni monetare otomane atât de frecventă în toate descoperirile monetare ce privesc secolul al XVIII-lea și primul sfert al secolului al XIX-lea. Emisiunile mari de argint ale sultanului Mustafa III (1757-1774) sunt întâlnite în aproape toate tezaurile din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Amintim pentru întărirea afirmației noastre tezaurile descoperite la Radovan „Motara” și Radovan „Punctul Dealul Radovanului”⁸, Dobrești - Dolj⁹, Râmnicu

² Aurel Vâlcu, *Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmışlik) din timpul sultanului Abdülhamid I*, Simpozion de numismatică, Chișinău 2001, Editura Enciclopedică, Buc., 2002, pp. 221

³ Mihai Maxim, *O luptă monetară în sec. al XVI-lea: padişahî contra aspru*, CN, 5, 1983, p. 131.

⁴ Aurel Vâlcu, *La pénétration des monnaies ottomanes dans les Pays Roumains aux XVII-e - XVIII-e siècles*, în „Bulletin du Cercle d'Études Numismatiques de Bruxelles”, 43, nr. 3, 2006, pp. 276-279.

⁵ Dragoș Ungureanu, *Monede aflate în circulație în Țara Românească în prima jumătate a secolului al XVIII-lea - putere de achiziție și cursuri de schimb*, în cercetări numismatice, IX-XI, 2003-2005, Editura „Cetatea de Scaun”, Târgoviște, p. 459

⁶ M.N. Popa, *La circulation monétaire et l'évolution de sa prix en Valachie (1774-1831)*, București, 1978, p. 43, tabelul 11.

⁷ Aurel Vâlcu și Ana Dicu, *Monede de aur otomane din colecția Muzeului județean Buzău*, BSNR, XCII-XCVII (1998-2003), p. 420.

⁸ Toma Rădulescu, *Tezaurile monetare de la Odaia - Turnu Măgurele și Radovan - județul Dolj și unele considerații preocupărilor de numismatică ale lui Constantin S. Nicolăescu - Ploșor*, în Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Ploșor”, II/2000, Editura „Aius”, Craiova, 2000, pp. 90-91, nr. 1, kuruş Mahmud I, și nr. 4, kuruş Abdülhamid I, altmışlik - uri, nr. 2 - 3 Mustafa III și nr. 5 - 14 Abdülhamid I pentru punctul „Motara”; altmışlik - uri Abdülhamid I (nr. 9, 12-13) pentru punctul „Dealul Radovanului”.

Vâlcea¹⁰, Câmpulung Muscel - Argeș¹¹, Băiculești - Argeș¹², Dobrotineț - Olt¹³, Drăgănești - Vlașca¹⁴, Frâsinet - Teleorman¹⁵, Odobești și Dobra din județul Dâmbovița¹⁶, Frumușani - Călărași¹⁷, Roșeți - Călărași¹⁸, Ciochina - Ialomița¹⁹, Nișcov-Buzău²⁰ Pentru Dobrogea amintim printre altele tezaurul de la Mihail Kogălniceanu-Tulcea²¹.

Altmișlik-ul și kurușul din timpul domniei sultanului Abdülhamid I (1774-1789) se întâlnesc frecvent și în alte descoperiri monetare de la Dobrești - Dolj²², Sadova - Dolj²³, Craiova - str. Nicolae Bălcescu²⁴, Dobrotineț - Olt²⁵, Schitu - Olt²⁶,

⁹ Toma Rădulescu, *Tezaurul monetar din secolele XVI-XVIII descoperit la Dobrești-Dolj*, în *Oltenia. Studii și Comunicări*, 12, 2000, pp. 103-104, kuruș nr. 142, altmișlik-uri nr. 123, 153 emisiuni Abdülhamid I.

¹⁰ Aurel Dumitrașcu, *Un tezaur monetar din sec. XVII-XVIII descoperit la Râmnicu Vâlcea*, „Buridava”. Studii și Materiale, 2, 1972, pp. 101-106.

¹¹ Aurică Smaranda, Ștefan Trâmbaciu, *Un tezaur din secolul al XVIII-lea descoperit la Câmpulung, jud. Argeș*, în BSNR, 77-79 (1983-1985), pp. 329-330, kuruși Mustafa III, nr. 5-8, altmișlik-uri, nr. 5 - 32; kuruși nr. 33 - 52 Abdülhamid I.

¹² Aurel Vâlcu, *Două tezaure monetare din secolul al XVIII-lea descoperite la Roșu, jud. Ilfov și Băiculești, jud. Argeș*, în CN, 8, 2002, p. 359, nr. 6, altmișlik și nr. 7 - 9, kuruși.

¹³ Toma Rădulescu, Denisa Guțică - Florescu, *Două tezaure monetare din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea descoperite în județul Olt, la Dobrotineț și Schitu*, în „Revista de istorie a Muscelului”. Studii și Comunicări, Câmpulung - Muscel, 3-5, Editura Universității din Pitești, 2008, pp. 72-73, altmișlik -uri Mustafa III, nr. 3-9.

¹⁴ Veronica Predoi, Anișoara Bălan, *Al doilea tezaur de la Drăgănești - Vlașca (a doua jum. a sec. XVIII)*, în *Oltenia, Studii și Comunicări*, 15, Craiova, 2004, pp. 52-53, altmișlik-uri nr. 4, 7- 19, 21, kuruși nr. 5-6, 10-11, 20, 23-25, 28-33, 36-47 Mustafa III; altmișlik-uri, nr. 63, 102-109, 114-116, 130-135, 138, kuruși nr. 64-73, 80-98, 110-113, 117-127, 136 Abdülhamid I.

¹⁵ Toma Rădulescu, Veronica Predoi, *Tezaurul monetar de la Frâsinet - Teleorman (sec. XVII-XVIII)*, în *Oltenia. Studii și Comunicări*, 15, 2004, pp. 52-58 - cuprinde pe lângă kuruși și yarim kuruș emisiuni ale sultanilor Suleiman II (1687-1691), Ahmed III (1703-1730) și Mahmud I (1730-1754) - altmișlik (nr. 54) Mustafa III.

¹⁶ Valentin Drob, *Două tezaure monetare otomane de la sfârșitul secolului al XVIII-lea descoperite în județul Dâmbovița*, CN, VII, 1996, pp. 209-210, nr. 6 pentru Odobești și nr. 1 pentru Dobra - kuruș Mustafa III.

¹⁷ Aurel Vâlcu, Emil Păunescu, *Noi informații despre tezaurul de monede otomane de la Frumușani, jud. Călărași*, în vol. „Simpozion Numismatic Chișinău”, 2002, Editura „Enciclopedică”, Buc. 2003, p. 232, 10 altmișlik-uri Abdülhamid I.

¹⁸ Aurel Vâlcu, *Tezaure monetare din secolele XVIII-XIX descoperite la Roșeți, jud. Călărași, și Stejaru, jud. Ialomița*, în BSNR, 92-97, (1998-2003), p. 416, altmișlik-uri Mustafa III, nr. 1-4.

¹⁹ Corneliu Matache, *Un tezaur din vremea sultanului Abdülhamid I, descoperit la Ciochina, jud. Ialomița*, SCN, XII, 1985, p. 185, nr. 1 - kuruș.

²⁰ Aurel Vâlcu, Gabriel Stăicuț, *Observații asupra sistemului monetar otoman din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea în lumina tezaurului descoperit la Nișcov, jud. Buzău*, SCN, I (XII), serie nouă, 2010, Editura Academiei Române, Buc., 2011., p. 151, nr. 1-2, altmișlik-uri.

²¹ G. Simion, *Observații asupra unor probleme numismatice și economice la Dunărea de Jos în lumina unor tezaure monetare de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea*, Peuce, II, 1971, Tulcea, p. 294, altmișlik Mustafa III.

²² Toma Rădulescu, *Tezaurul monetar... Dobrești Dolj*, pp. 103-104, nr. 123, an 6 și 16 - altmișlik-uri și nr. 142, kuruș, an 13.

²³ Maria Rădulescu, Florea Bîciu, *Un tezaur din timpul lui Pasvanoglu descoperit la Sadova - Dolj (sf. sec. XVIII- început sec. XIX)*, în rev. „Oltenia”, s. III, 6, 2002, nr. 1-2, p. 53, altmișlik an 8 al domniei sultanului Abdülhamid I (nr. 1).

²⁴ Maria Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Craiova - str. N. Bălcescu (sec. XVII-XVIII)*, în rev. „Oltenia”, s. III, 3, 1999, nr. 2, p. 67.

²⁵ Toma Rădulescu, Denisa Guțică - Florescu, *op. cit.*, pp. 73-75 altmișlik-uri Abdülhamid I, nr. 11, 13 - 16, 18 - 21, 23.

²⁶ *Op. cit.*, pp. 78 - 80, altmișlik-uri Abdülhamid I, nr. 1-14.

Turnu Măgurele - Cartier Odaia (Teleorman)²⁷, Drăgănești - Vlașca²⁸, Ciuperceni - Teleorman²⁹, Segarcea Vale - Teleorman³⁰, Crângeni - Teleorman³¹, Ocnele Mari - Vâlcea³², Râmnicu Vâlcea³³, Câmpulung Muscel - Argeș³⁴, Mozăceni - Argeș³⁵, Odobești - Dâmbovița³⁶, Tamași, comuna Corbeanca - Ilfov³⁷, Colibași - Ilfov³⁸, Frumușani - Giurgiu³⁹, Românești, com. Bărcănești - Prahova⁴⁰, Ciochina - Ialomița⁴¹, Stejaru - Ialomița⁴², Nișcov - Buzău⁴³, Roșioru - Buzău⁴⁴, Jirlău - Brăila⁴⁵, Lișcoteanca-Brăila⁴⁶. Pentru Dobrogea amintim tezaurul de la Visterna-Tulcea⁴⁷.

Tot în același tezaur mai întâlnim doi taleri raguzani (ducatoni) emisiuni din anii 1768 și 1777. Pe aici după anul 1580 pe ruta Sevilla-Genova s-a produs invazia aurului, dar mai ales a argintului, sub forma unor monede mari de argint europene⁴⁸. Un taler era echivalent cu 60 grosetti, adică un ducat și jumătate. Pe avers grosetti

²⁷ Toma Rădulescu, *Tezaure....Odaia....*, p. 84, nr. 1 - altmîșlik.

²⁸ Veronica Predoi, Anișoara Bălan, *Al doilea tezaur de la Drăgănești - Vlașca (a doua jum. a sec. XVIII)*, în „Oltenia”, Studii și Comunicări, Muzeul Olteniei, 15, Craiova, 2004, p. 53, nr. 63, 102-109, 114-116, 130-135, 138 - altmîșlik-uri, nr. 64-73, 80-98, 117-127, 136 - kuruși.

²⁹ Veronica Predoi, Maria Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Ciuperceni, Teleorman*, în „Oltenia”, Studii și Comunicări, Muzeul Olteniei, 15, Craiova, 2004, pp. 59-60, nr. 1-5 - altmîșlik-uri.

³⁰ Veronica Predoi, Maria Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Segarcea Vale - Teleorman*, în „Oltenia”, Studii și Comunicări, Muzeul Olteniei, 15, Craiova, 2004, p. 61, nr. 1 - altmîșlik.

³¹ A. Vâlcu, *Tezaur... Frumușani ...* pp. 225 și 228, nota nr. 21.

³² Aurel Vâlcu, Oltea Dudău, *Tezaurul de monede otomane de la Ocnele Mari, jud. Vâlcea (secolul al XVIII-lea)*, în vol. „Simpozion de Numismatică Chișinău 2004”, Editura Enciclopedică, Buc. 2007, pp. 232-233 nr. 10 - 69, altmîșlik-uri și nr. 70-74 kuruși Abdülhamid I.

³³ A. Vâlcu, *Tezaur.... Frumușani...* p. 226; Aurel Dumitrașcu, *Un tezaur monetar din secolele XVII-XVIII descoperit la Râmnicu Vâlcea*, Buridava, 2, 1976, pp. 101-106.

³⁴ Aurică Smaranda, Ștefan Trâmbaciu, *Un tezaur din secolul al XVIII-lea descoperit la Câmpulung, jud. Argeș*, în BSNR, 77-79 (1983-1985), pp. 329-330, nr. 9-32 - altmîșlik-uri și nr. 33-52 - kuruși.

³⁵ Ion Nania, Romeo Maschio, *Monete turcești descoperite pe teritoriul comunei Mozăceni și pe Mozacu, „Argessis”*, Studii și comunicări, seria Istorie, X, 2001, p. 135, nr. 3-4 - altmîșlik-uri Abdülhamid I.

³⁶ Valentin Drob, *Două tezaure monetare otomane de la sfârșitul secolului al XVIII-lea descoperite în județul Dâmbovița*, în CN, 7, 1996, p. 209, nr. 9 - altmîșlik și nr. 10 -11 - kuruși Abdülhamid I; Paraschiva Stancu, George Trohani, *Un tezaur monetar de la sfârșitul secolului al XVIII-lea descoperit în comuna Dobra, jud. Dâmbovița*, în CN, 2, 1980, pp. 117-118.

³⁷ Aurel Vâlcu, Paraschiva Stancu, *Tezaurul de monede otomane descoperit la Tamași, jud. Ilfov*, în CN, 9-11, 1998-2000, pp. 471-472, nr. 1-9 - altmîșlik-uri.

³⁸ George Trohani, Done Șerbănescu, *Un tezaur monetar din secolele XVIII și XIX descoperit la Colibași (jud. Ilfov)*, în BSNR, 67-69 (1973-1975), p. 185.

³⁹ Aurel Vâlcu, *Tezaurul.... Frumușani*, pp. 227-228; Aurel Vâlcu, Emil Păunescu, *Noi informații despre tezaurul de monede otomane de la Frumușani, jud. Giurgiu*, în vol. „Simpozion de Numismatică Chișinău”, 2002, Editura „Enciclopedică”, Buc. 2003, pp. 225-229.

⁴⁰ A. Vâlcu, *Tezaur.... Frumușani....* pp. 225 și 228, nota nr. 9.

⁴¹ Corneliu Matache, *op. cit.*, pp. 185- 186, nr. 2 -11; 10 altmîșlik-uri.

⁴² Aurel Vâlcu, *Tezaure monetare din secolele XVIII-XIX descoperite la Roșeti, jud. Călărași și Stejaru jud. Ialomița*, în BSNR, 92-97, (1998-2003), p. 41.

⁴³ A. Vâlcu, G. Stăicuț, *op. cit.*, p. 152, nr. 3-6, altmîșlik-uri, Abdülhamid I.

⁴⁴ Aurel Vâlcu, *Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmîșlik) din timpul sultanului Abdülhamid I*, în Simpozion de numismatică, Chișinău, 2002, Editura „Enciclopedică”, Buc., 2002, pp. 222-223.

⁴⁵ *Ibidem*, pp. 223 și 224, nota 8-9.

⁴⁶ A. Vâlcu, *Tezaur.... Frumușani...* pp. 225 și 228, nota 16 - publicat de Ionel Căndea în „Istros”, I, Brăila, 1980, pp. 375-399.

⁴⁷ G. Simion, *op. cit.*, p. 495- 9 altmîșlik-uri.

⁴⁸ Mihai Maxim, *op. cit.*, p. 131.

purtau imaginea Sf. Biagio, patronul orașului. Ele au circulat intens în Țara Românească mai ales și se întâlnesc asociate cu monede otomane în tezaure sau izolat în diferite necropole. Cei doi taleri raguzani sunt întâlniți cu denumirea talleri vecchi sau vizlin și valorau 60 grosetti, adică un ducat și jumătate. Monetăria orașului Ragusa a început baterea acestui tip de nominal greu de argint din anul 1725 când s-a stabilit să aibă reprezentat bustul Sf. Biagio - patronul spiritual al orașului, iar din anul 1743 până în anul 1779 la avers este reprezentat bustul rectorului, iar la revers scutul cu armele orașului⁴⁹.

De asemenea le întâlnim asociate cu emisiuni otomane în diverse tezaure monetare din care amintim cele descoperite la Craiova - cartier Ghercești Noi⁵⁰, Drăgănești - Vlașca⁵¹, Frăsinet - Teleorman⁵², Dobrotineț - Olt⁵³, Câmpulung - Muscel⁵⁴, Băiculești - Argeș⁵⁵, Roseți - Călărași⁵⁶.

Prezența triplului gros pentru Riga din anul 1598 (nr. 50) într-un tezaur de la sfârșitul secolului al XVIII-lea este normală deoarece acest tip monetar este întâlnit și în alte tezaure contemporane descoperite chiar pe teritoriul Craiovei, așa cum putem remarca din componența tezaurului craiovean din zona Universității aflat în colecțiile Muzeului Olteniei (un triplu gros din 1582), sau în cuprinsul tezaurului de la Dobrești - Dolj⁵⁷.

În totalitate lotul monetar este echivalent cu circa 2165 parale sau circa 54 lei nominali sumă relativ importantă pentru acele timpuri. La 1781 în satul doljean Bârza un stângen de pământ se vindea cu un taler⁵⁸. Un loc de casă din mahalaua „Sfeti Ilie” din Craiova era vândut de Dima băcanul în septembrie 1779 pentru 90 taleri⁵⁹. 10 chile de orz⁶⁰ la 1780 se vindeau cu 2 taleri și 90 de bani⁶¹, pe la 1775 - 1777 un bou putea fi cumpărat cu 500 parale, o vacă cu 520 parale, un cal cu 2000 parale, iar un porc cu 180 parale, ocaua de pâine se vindea cu 73 parale, de cafea cu 90 parale, de săpun cu 10 parale, iar vadra de vin cu 70 parale⁶². În primii ani ai domniei lui

⁴⁹ Adriana Moglan, Mădălin - Cornel Văleanu, Viorel M. Butnariu, *Un tezaur monetar din secolul al XVIII-lea descoperit la Iași*, SCN, I (XIII), serie nouă, 2010, Editura Academiei Române, Buc., 2011, p. 125 și p. 129, nr. 62 - 87 taleri din anii 1753, 1757 - 1767.

⁵⁰ Maria Rădulescu, *Un tezaur de la jumătatea secolului al XVIII-lea descoperit la Craiova - cartier Ghercești Noi*, „Oltenia”. Studii. Documente. Culegeri, seria a III-a, V, 2001, ne. 1-2, p. 105, nr. 24 din anul 1763.

⁵¹ Veronica Predoi, Anișoara Bălan, *op. cit.*, p. 52, nr. 1-3 emisiuni din anii 1753, 1773 - 1777.

⁵² Toma Rădulescu, Veronica Predoi, *Tezaur... Frăsinet*, p. 57, nr. 112-115 emisiuni din anii 1756, 1762, 1764, 1765.

⁵³ Toma Rădulescu, Denisa Guțică - Florescu, *op. cit.* p. 75, nr. 24 din anul 1762.

⁵⁴ Aurică Smaranda, Ștefan Trâmbaciu, *op. cit.*, p. 330, nr. 60 din anul 1760.

⁵⁵ Aurel Vâlcu, *Două tezaure... Băiculești...*, p. 359, nr. 3- 5, emisiuni din anii 1762, 1766 și 1767.

⁵⁶ Aurel Vâlcu, *Tezaure monetare... Roseți... Stejaru*, p. 416, nr. 5-6, emisiuni din anii 1763 și 1777.

⁵⁷ Toma Rădulescu, *op. cit.*, p. 105, nr. 258 - piesă de trei groși pentru Polonia din anul 1589.

⁵⁸ Arhivele Naționale, filiala Dolj, pachet CIX/3, doc. din 10 martie 1781.

⁵⁹ *Meșteșugari și neguțători din trecutul Craiovei. Documente (1666-1865)*, întocmită de Al. Bălintescu și Ion Popescu Cilieni, Buc., 1957, p. 62, doc. nr. 14 din 24 septembrie 1779.

⁶⁰ O oca era echivalentă cu 1,287 kg, iar kila de Țara Românească cu 400 ocale, conform *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea*, serie nouă, vol. IV, Editura Academiei Române, Buc., 2007, p. 331.

⁶¹ *Documente privind relațiile agrare în secolul al XVIII-lea*, vol. I, Țara Românească, Editura Academiei R.P.R., Buc. 1961, editori V. Mihoarea, Ș. Papacostea, Fl. Constantiniu, p. 531.

⁶² Conform Aurel Vâlcu, *Două tezaure... Băiculești...*, p. 358.

Alexandru Ipsilanti (1774-1782), la Craiova, conform cronicii lui Dionisie Eclesiarhul „era și pește berechet: morunul proaspăt la Dunăre ocaoa 4 parale, la târg la scaune ocaoa 8 parale; crapu, somnu, 5 parale și 4 ocaoa; cosacu și alt pește măruntu era o para ocaoa și nici îl lua cineva; raci 20 de para; icre tescuite de morun 30 parale ocaoa, de cele proaspete 20 parale ocaoa”⁶³. Un triod tipărit la Râmnic în anul 1777 se vindea cu 12 taleri în 1783⁶⁴. Remarcăm că tezaurul descoperit în zona Târgului de Afară reprezenta o sumă destul de consistentă pentru debutul deceniului 9 al secolului al XVIII-lea.

Momentul ascunderii tezaurului poate fi fixat în anii 1781-1782, când, ca urmare a nevoii imperioase de mărirea târgului, târgul de săptămână s-a mutat lângă Drumul Bucureștilor⁶⁵ și s-a ridicat un nou lăcaș de zid, cel vechi probabil de lemn și care a fost afectat de o serie de frământări sociale generate de abuzurile Porții otomane. Că această probabilitate nu poate fi exclusă o demonstrează senedul sultanului Abdülhamid I din 28 decembrie 1782 - 8 ianuarie 1783 care stabilea printre altele ca toate furniturile destinate Porții să fie plătite, iar supușii otomani nu mai aveau voie să pătrundă în Țara Românească și Moldova dacă nu posedau firmame speciale⁶⁶.

Nu putem omite dezordinea provocată, ca de fiecare dată, în anul 1782 când domnitorul Țării Românești Alexandru Ipsilanti (1774-1782) a fost mazilit datorită fugii celor doi fii minori în Apus⁶⁷.

Tezaurul prezentat de noi aduce noi contribuții la o mai bună cunoaștere a circulației monetare în orașele Țării Românești în deceniul opt și debutul deceniului nouă al secolului al XVIII-lea, adică înaintea declanșării războiului austro-turc din anii 1787-1792.

TEZAURUL DE LA CRAIOVA - „TÂRGUL DE AFARĂ” (sec. XVI-XVIII)

I. IMPERIUL OTOMAN

Mustafa III (1757-1774)

Islâmbol

I. Kuruş (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (3) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul 3=1759/1760

18,34 g, M.O (Muzeul Olteniei), inv. 3810/1

Avers / Revers

⁶³ Dionisie Eclesiarhul, *Cronograful Țerei Rumânești*, editor C.S. Nicolăescu-Plopșor, Râmnicu Vâlcea, 1934, p. 166.

⁶⁴ Dorin Teodorescu, *Considerații asupra prețului cărții vechi românești din județul Olt*, „Revista muzeelor”, 1989, nr. 7, p. 79.

⁶⁵ Detalii vezi *Meșesugari*..., pp. 3-42 - Târgul Craiovei.

⁶⁶ *Politica externă a României. Dicționar cronologic*, Editura Științifică și Enciclopedică, Buc., 1986, p. 93.

⁶⁷ Ștefan Ștefănescu, *Istoria românilor în secolul al XVIII-lea - între tradiție și modernitate*, Editura Universității din București, 1999, pp. 48-49.

2. Kuruş (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (4) Duribe fî Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul 4=1760/1761

17,04 g, M.O., inv. 3810/2

Avers / Revers

3. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyini
essultan bin (5) essultanRv. Essultan Mustafa bin Ahmed han dame
mülkühü duribe fî Islâmbol 1171.

Nuri Pere, nr. 632, anul 5=1761/1762.

27,45 g, M.O., inv. 3810/3

Avers / Revers

4. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyini
essultan bin (7) essultanRv. Essultan Mustafa bin Ahmed han dame
mülkühü duribe fî Islâmbol 1171.

Nuri Pere, M.O., nr. 632, anul 7=1763/1764.

26,88 g, inv. 3810/4

Avers / Revers

5-6. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyini
essultan bin (80) essultanRv. Essultan Mustafa bin Ahmed han dame
mülkühü duribe fî Islâmbol 1171.

Nuri Pere, nr. 632, anul (11)80=1766/1767.

27,46 g; 28,06 g; M.O., inv. 3810/5-6

Avers / Revers

7. Kuruş (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (80) Duribe fî Islâmbol 1171

Nuri Per, nr. 635, anul (11) 80=1766/1767

17,54 g, M.O., inv. 3810/7

Avers / Revers

8. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyini
essultan bin (82) essultanRv. Essultan Mustafa bin Ahmed han dame
mülkühü duribe fî Islâmbol 1171.

Nuri Pere, nr. 632, anul (11)82=1768/1769.

26,22 g, M.O., inv. 3810/8

9. Kuruş (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (83) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul (11) 83=1769/1770

17,53 g; M.O., inv. 3810/9

Avers / Revers

10-13. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (84) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul (11) 84=1770/1771

17,41 g; 17,73 g; 17,78 g; 18,72 g; M.O., inv. 3810/10-13

Avers / Revers

14-18. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (85) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul (11) 85=1771/1772

17,29 g; 17,43 g; 17,90 g; 17,95 g; 18,67 g; M.O., inv. 3810/14-18

Avers / Revers

19-23. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (86) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul (11) 86=1772/1773

17,54 g; 17,70 g; 17,82 g; 18,09 g; 19,12 g; M.O., inv. 3810/19-23

Avers / Revers

24-27. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra de tip II.

Rv. (87) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 635, anul (11) 87=1773/1774

17,59 g; 18,14 g; 18,17 g; 18,61 g; M.O., inv. 3810/24-27

*Avers / Revers***Abdülhamid I (1774-1789)**

28-31. Kuruşi (40 parale)

Kostantiniye

Av. Tuğra; azze nasrûhû duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanûl berreyne ve hakanûl bahreyne essultan bin (1) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere, nr. 675 an 1=1774/1775.

16,98 g; 17,40 g; 17,94 g; 18,44 g, M.O., inv. 3810/28-31

32-35. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra; azze nasrühü duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (2) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere 675 an 2=1775/1776.

17,40 g; 17,50 g; 18,34 g; 18,40 g; M.O., inv. 3810/32-35

36-38. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra; azze nasrühü duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (3) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere, nr. 675 an 3=1776/1777.

17,94 g; 18,19 g; 18,47 g; M.O., inv. 3810/36-38

39. Ciftezolta=altmişlik (60 parale)

Av. Essultan Abdülhamid bin Ahmed han dame mülkühü duribe fi Kostantiniye 1187. Stea pe rândul doi.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (4) essultan.

Aurel Vâlcu, Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmişlik) din timpul sultanului Abdülhamid I, în Simpozion de numismatică, Chișinău 13-15 mai, 2001, Ed. Enciclopedică, Buc. 2002, p. 221, grupa A.

Nuri Pere, nr. 674 an 4=1777/1778

27,11 g; M.O., inv. 3810/39

40-41. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra; azze nasrühü duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (4) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere, nr. 675 an 4=1777/1778.

17,43 g; 18,99 g; M.O., inv. 3810/40-41.

42. Ciftezolta=altmişlik (60 parale)

Av. Essultan Abdülhamid bin Ahmed han dame mülkühü duribe fi Kostantiniye 1187. Stea pe rândul doi.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (6) essultan.

Aurel Vâlcu, Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmişlik) din timpul sultanului Abdülhamid I, în Simpozion de numismatică, Chișinău 13-15 mai, 2001, Ed. Enciclopedică, Buc. 2002, p. 221, grupa A.

Nuri Pere 674, nr. an 6=1779/1780.

26,80 g; M.O., inv. 3810/42

43. Kuruş (40 parale)

Av. Tuğra; azze nasrühü duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (7) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere, nr. 675 an 7=1779/1780.

17,50 g; M.O., inv. 3810/43.

44. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Essultan Abdülhamid bin Ahmed han dame mülkühü duribe fi Kostantiniye 1187. Stea pe rândul doi.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (8) essultan.

Aurel Vâlcu, Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmışlik) din timpul sultanului Abdülhamid I, în Simpozion de numismatică, Chișinău 13-15 mai, 2001, Ed. Enciclopedică, Buc. 2002, p. 221, grupa B.

Nuri Pere, nr. 674 an 8=1780/1781.

26,38 g; M.O., inv. 3810/44

45-46. Kuruşi (40 parale)

Av. Tuğra; azze nasrühü duribe fi Kostantiniye 1187: Ornament floral în dreapta tuğralei.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (8) essultan. Stea pe rândul al doilea deasupra inițialei cuvântului hakan.

Nuri Pere, nr. 675 an 8=1780/1781.

16,51 g; 18,00 g; M.O., inv. 3810/45-46.

47. Ciftezolta=altmışlik (60 parale)

Av. Essultan Abdülhamid bin Ahmed han dame mülkühü duribe fi Kostantiniye 1187. Stea pe rândul doi.

Rv. Sultanül berreyni ve hakanül bahreyni essultan bin (...) essultan.

Aurel Vâlcu, Observații asupra emisiunilor otomane de 60 parale (altmışlik) din timpul sultanului Abdülhamid I, în Simpozion de numismatică, Chișinău 13-15 mai, 2001, Ed. Enciclopedică, Buc. 2002, p. 221, grupa B.

Nuri Pere, nr. 674 an indescifrabil.

25,93 g; M.O., inv. 3810/47

II. RAGUSA

48. Ducaton

Av. RECTOR. REI(pulicae).- RHACVSIN; sigle C-B. Legendă semicirculară de o parte și de alta a bustului conducătorului Ragusei, în profil spre stânga.

Rv. DVCAT(us). ET. SEM(per).- REIP(ublice). RAC(usini). 1768. Legendă semicirculară despărțită de un scut drapat și încoronat, cu armele orașului Ragusa (azi Dubrovnik).

28,12 g; M.O., inv. 3.812; nr. vechi 14.738/2.

Avers / Revers

49. Ducaton

Av. RECTOR. REI(pulicae).- RHACVSIN; sigle C-A. Legendă semicirculară de o parte și de alta a bustului conducătorului Ragusei, în profil spre stânga.

Rv. DVCAT(us). ET. SEM(per).- REIP(ublice). RAC(usini). 1777. Legendă semicirculară despărțită de un scut drapat și încoronat, cu armele orașului Ragusa (azi Dubrovnik).

27,18 g; inv. 3.813; nr. vechi 14.738/3.

Avers / Revers

III. RIGA

Sigismund III (1587-1632)

50. 3 groși, 1598

Av. SIG(imundus). III. D(ei). G(ratia)- x REX x PO(loniae) x D(ux) x LI(tuaniae). Legenda semicirculară de o parte și de alta a bustului regelui Sigismund III în profil spre dreapta, cu coroană și însemnele regale. C.p.e.

Rv. x III x/ 15-98/GR-OS/ ARG(enteus) x TRIP(lex)/ CIVI(tati). RI(gensis)/ x GE, floare de crin. Legenda pe șase rânduri al doilea și al treilea despărțite de armele orașului Riga. C.p.e.

M. Gumowski, nr. 1454

2,29 g; M.O., inv. 3.811, nr. vechi 14.738/1

Avers / Revers

2. Tezaurul monetar de la Craiova - Calea Brestii (sec. XVIII)

Al doilea tezaur monetar, din care au fost recuperate 9 exemplare, este specific deceniului ultim al secolului al XVIII-lea când ca urmare a devalorizării accentuate a paralei otomane și a încercărilor de reformă ale sultanului Selim III (1789-1807) sunt preferate de multe ori nominalele grele de argint.

Monedele cu valoarea cea mai mare din tezaurul descoperit pe Calea Brestii sunt cele trei piese de 100 parale (yüzlük), la care adăugăm alte șase piese de 80 parale (ikilik), toate emise în numele sultanului Selim III în anii 1, 2, 3, 4, 7, 10 și 11 ai domniei sale, adică între 21 ianuarie 1789 și 4 iunie 1799. În total sunt 780 de parale, sau 19,50 lei nominali, sau aproape 8 taleri.

Yüzlük-ul era echivalent cu doi kuruși și jumătate și a fost emis pentru prima dată chiar de la începutul domniei sultanului Selim III, adică post ianuarie 1789 cu o greutate de 32,50 grame. Cele trei monede din tezaur își mențin pentru început greutatea inițială (32,22 g, 31,24 g, 32,19 g după conservarea lor), 32 grame, ulterior suferind o scădere semnificativă a greutății brute ajungând mai târziu până la 25,01 grame post finalul ascunderii tezaurului.

Ikilik-ul, echivalent cu doi kuruși, a fost pus în circulație pentru prima dată către sfârșitul domniei sultanului Abdülhamid I în anul 16 al domniei (13.X.1787-

I.X.1788), cântărea 9 carate, pentru ca în 1791 să fie devalorizat la 8 carate.⁶⁸ În tezaurul nostru cele șase monede (echivalente cu 480 parale) cronologic se suprapun cu perioada acumulării întregului lot.

Aceste tipuri de numerar le întâlnim în alcătuirea tezaurului descoperite pe teritoriul Craiovei la „Farmacia Arabă”⁶⁹, „Universitate”⁷⁰, Sadova - Dolj⁷¹, Segarcea - Dolj⁷², Prigoria - Gorj⁷³, Goanța - Mehedinți⁷⁴, Cioponești, com. Stănești - Vâlcea⁷⁵, Schitu-Olt⁷⁶, Câmpulung Muscel⁷⁷, Mozăceni-Argeș⁷⁸, Deagu, com. Recea-Argeș⁷⁹, Odobești - Dâmbovița⁸⁰, Dobra - Dâmbovița⁸¹, Colibași și Iepurești - Giurgiu, Românești, com. Bărcănești - jud. Prahova, Turnu Măgurele - Odaia (Teleorman)⁸², Crângeni, jud. Teleorman⁸³, Ciuperceni-Teleorman⁸⁴, Segarcea Vale-jud. Teleorman⁸⁵, Călugăru-Vlașca și Vedea-Giurgiu⁸⁶, Colibași-Ilfov⁸⁷, Tamași - Ilfov⁸⁸, Netezești - Nuci (Ilfov)⁸⁹, Roșu, com. Chiajna - jud. Ilfov⁹⁰, București - Străulești⁹¹, Frumușani-Călărași⁹², Stejaru-Ialomița⁹³, Nișcov-Buzău⁹⁴, Vispești-Buzău⁹⁵, Maxenu- Buzău⁹⁶,

⁶⁸ H. Dj. Siruni, *Monedele turcești în Țările Române*, Buc., 1944, p.57; Aurel Vâlcu și Paraschiva Stancu, *Tezaurul de monede otomane din secolul al XVIII-lea descoperit la Tamași, jud. Ilfov*, CN, 9-11, 2003-2005, p. 471.

⁶⁹ Tezaur din colecțiile Muzeului Olteniei în curs de publicare - 2 ikilik-uri din 1789.

⁷⁰ Tezaur din colecțiile Muzeului Olteniei în curs de publicare - ikilik din 1789/1790.

⁷¹ Maria Rădulescu, Florea Băciu, *op. cit.*, pp. 53-55, nr. 2-42 - yuzlúk-uri.

⁷² Toma Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Segarcea - Dolj (sec. XVIII-XIX)*, Studii și Comunicări. Arheologie -Istorie, XII, Craiova, 2000, pp. 108-109, nr. 2-45 - yuzlúk-uri.

⁷³ Aurel Vâlcu, Gabriel Stăicuț, *op. cit.*, p. 154.

⁷⁴ Vasile Ciucă, Ion Lupu, Constantin Păun, *Un tezaur de monede feudale de la sfârșitul secolului al XVIII-lea descoperit la Goanța - Braniște, jud. Mehedinți*, Drobeta, 5, 1982, pp. 207-210.

⁷⁵ Aurel Dumitrașcu, *Depozitul monetar de la sfârșitul secolului al XVIII-lea descoperit la Ciopănești, comuna Stănești județul Vâlcea*, Studii vâlcene, I, (VIII), 2003, Editura Almarom, Râmnicu Vâlcea, 2003, pp. 204-205, nr. 1-9 - yuzlúk-uri.

⁷⁶ Toma Rădulescu, Denisa Guțică-Florescu, *op. cit.*, p. 80 - 82, nr. 15-25 - ikilik-uri.

⁷⁷ Aurică Smaranda, Ștefan Trâmbaciu, *op. cit.*, p. 330, nr. 59 - yuzlúk.

⁷⁸ Ion Nania, Romeo Maschio, *op. cit.* pp. 135-136, nr. 5-7 - ikilik-uri.

⁷⁹ Romeo Maschio, *Tezaurul monetar descoperit la Deagu, com. Recea, jud. Argeș (sec. XVIII-XIX)*, Argeșis, XI, seria istorie, Pitești, 2002, pp. 235-242, nr. 1-253 - yuzlúk-uri și nr. 254-290 - ikilik-uri.

⁸⁰ Valentin Drob, *op. cit.*, p. 209, nr. 12 - yuzlúk.

⁸¹ *Ibidem*, p. 210, nr. 3 - yuzlúk și nr. 2, 6-7 - ikilik-uri.

⁸² Toma Rădulescu, *op. cit.* pp. 84-86, nr. 2-8, 10-14, 21-26, 32-36, 45-52, 58-62, 67, 71-76, 79-86, 93-95, 110-114, 118-120, 124-127 și 128-129 pentru yuzlúk-uri, iar restul numerelor pentru ikilik-uri.

⁸³ Aurel Vâlcu, *Tezaurul de monede otomane de la Frumușani, jud. Călărași (inceputul sec. XIX)* în „Simpozion de Numismatică Chișinău”, 2001, Editura „Enciclopedică”, Buc. 2002, p. 226.

⁸⁴ Veronica Predoi, Maria Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Ciuperceni, Teleorman*, în „Oltenia”, Studii și Comunicări, Muzeul Olteniei, 15, Craiova, 2004, p. 60.

⁸⁵ Veronica Predoi, Maria Rădulescu, *Tezaurul monetar de la Segarcea Vale - Teleorman*, în „Oltenia”, Studii și Comunicări, Muzeul Olteniei, 15, Craiova, 2004, p. 62.

⁸⁶ Aurel Vâlcu, Gabriel Stăicuț, *op. cit.*, p. 154, notele 20-21.

⁸⁷ George Trohani, Done Șerbănescu, *op. cit.*, p. 185, 32 exemplare - yuzlúk-uri și 12 exemplare ikilik-uri.

⁸⁸ Aurel Vâlcu, Paraschiva Stancu, *op. cit.*, p. 472, nr. 10-21 pentru yuzlúk-uri și 22-23 pentru ikilik-uri

⁸⁹ George Trohani, Done Șerbănescu, *Tezaurul monetar turcesc din Netezești - Nuci, jud. Ilfov*, CN, I, 1978, p. 84 - 16 yuzlúk-uri.

⁹⁰ Aurel Vâlcu, *Două tezaure.....Roșu.....*, p. 356, nr. 44 - yuzlúk.

⁹¹ Constanța Știrbu, *Noi tezaure monetare intrare în patrimoniul Muzeului de istorie al R.S.România*, CN, I, 1978, p. 90, nr. 5.

⁹² Aurel Vâlcu, Emil Păunescu, *op. cit.*, p. 232, yuzlúk-uri, 44 ikilik-uri.

⁹³ Aurel Vâlcu, *Tezaure, Roseți și Stejaru*, p. 416-417, nr. 7-29 - yuzlúk-uri și nr. 1-6 - ikilik-uri.

Roșioru - Buzău⁹⁷, Țibănești, comuna Tufești și Gemenele, ambele în județul Brăila. Pentru Dobrogea semnalăm tezaurele descoperite la Lanurile-jud. Constanța⁹⁸, Mihail Kogălniceanu-jud. Tulcea⁹⁹, Visterna-Tulcea¹⁰⁰.

Tezaurul este echivalent, așa cum am arătat, cu 780 de parale, sumă relativ modestă pentru acele timpuri. Astfel două vii la Fântâna Episcopului din Craiova la 1797 se vindeau cu 170 taleri, iar un stângen de pământ la Coșoveni nu departe de Craiova cu 75 parale¹⁰¹. În anul 1795 o pâine costa 10-12 parale, 100 ocale de făină de grâu 29 kuruși, o chilă de mălai 8 parale, iar peste trei ani în 1798 un bou se vindea cu 10-12 lei, iar o vacă cu 4-5 lei¹⁰², o oca de vopsele se vindea cu 15 lei și 15 bani¹⁰³. Prețul legării unei psaltire de către logofătul Matei din Morunglavi (Romanai) se ridică la 3 taleri pe la 1791¹⁰⁴. Deci cu această sumă se putea cumpăra un bou și o vacă, sau 10-11 stângeni de pământ, sau aproape 100 chile de mălai, etc.

Asupra motivelor ascunderii tezaurului facem câteva precizări. La începutul anului 1798 renumitul Pasvan Oglu, originar din Bosnia, ajuns pașă la Vidin, controla teritoriile de la Dunăre până în Balcani și de la Belgrad până la Varna. În primăvara aceluiași an sultanul Selim III a trimis o armată de 100.000 oameni ca să asedieze cetatea de peste Dunăre din dreptul Calafatului, fără succes¹⁰⁵. În martie 1798 domnitorul Constantin Hangerli a plecat cu un corp de oaste la Craiova pentru a lupta împotriva pașei de Vidin. Această stare de nesiguranță s-a repercutat direct asupra orașului Craiova și pentru întreaga Oltenie. Considerăm că ascunderea acestei mici comori a avut loc fie în a doua parte a anului 1799 când „a venit Cara Mustafa cu o sumă de turci și a călcat orașul prădând și jăfuind prăvălii și pe negustori și casele boierești și pe toți orașanii și pe cine-i prindea, spărgând pimnițele și prăvăliile și prăda bani și mărfuri, iar oamenii orașeni, își lăsa totul și fugea toți în toate părțile” nota un martor ocular, fie ca urmare a pătrunderii în decembrie 1800 chiar prin Calea Brestii din direcția mănăstirii Coșuna-Bucovățu Vechi a trupelor pașei de Vidin, Pasvan-oglu, când „au aprins orașul den toate părțile, de a ars până la fața pământului”¹⁰⁶. Dionisie Fotino descrie astfel atacul lui Kara Mustafa cu 1000 călăreți asupra Craiovei, care avea

⁹⁴ Aurel Vâlcu, Gabriel Stăicuț, *op. cit.*, p. 152, nr. 7 - 15 - yüzlük-uri și nr. 16 - 24 - ikilik-uri.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 154, nota 12.

⁹⁶ Aurel Vâlcu, Ana Dicu, *Un tezaur monetar descoperit la Maxenu, comuna Țintești, jud. Buzău*, Mousaios, VI, 2001, pp. 473-476.

⁹⁷ Aurel Vâlcu, Gabriel Stăicuț, *op. cit.*, p. 154, nota 17.

⁹⁸ Al. Popcea, Gabriel Custurea, *Tezaurul monetar din secolul al XVIII-lea de la Lanurile (jud. Constanța)*, BSNR, LXX-LXXIV, 1976-1980, Buc., 1981, pp. 392-393- nr. 14-16, 19-22, 24-27, 29, 33, 36-41, 46-50, 53 - yüzlük-uri și nr. 4-6, 10-13, 17-18, 23, 28, 30-32, 34-35, 42-45, 51-52 - ikilik-uri.

⁹⁹ G. Simion, *op. cit.*, pp. 294-295, 86 yüzlük-uri și 30 ikilik-uri Selim III.

¹⁰⁰ *Ibidem*, p. 496, 84 yüzlük-uri și 7 ikilik-uri Selim III.

¹⁰¹ Arhivele Naționale Dolj, Documente istorice, pachet CVIII, nr. 3 și 4, doc. din 14 februarie 1797 și 7 iunie 1798.

¹⁰² Alexandru Papiu-Ilarian, *Tesauru de monumente istorice pentru România*, II, Buc., 1863, p. 196.

¹⁰³ Al. Popcea, Gabriel Custurea, *op. cit.* p. 391.

¹⁰⁴ Pr. Dumitru Bălașa, *O însemnare despre moartea lui Nicolae Petru Mavrogheni Voevod (1786-1790)*, Oltenia, serie veche, I, 1940, nr. 11, pp. 172-173.

¹⁰⁵ Detalii vezi la Barbara Jelavich, *Istoria Balcanilor secolele al XVIII-lea și al XIX-lea*, Institutul european, vol. I, Buc., 2000, p. 119 și Ștefan Ionescu, *Bucureștii în vremea Fanarioșilor*, Editura Dacia, Cluj, 1974, pp. 242-243.

¹⁰⁶ Dionisie Eclesiarhul, *op. cit.*, pp. 116-117.

circa 7000 case, din care au mai rămas 300: „Lumina zilei se întunecase de fum, aerul răsufla numai flăcări și scânteii, iar în atmosferă răsunau numai țipete și vaiete. În scurt, spectacolul era atât de dureros și înspăimântător încât nu e mână care să-l poată descrie”¹⁰⁷.

Prezentarea acestui mic tezaur craiovean contribuie la completarea unei imagini mai exacte a circulației monetare de la sfârșitul secolului al XVIII-lea în mediul urban, nu mult diferit de cel rural.

TEZAUR CRAIOVA - CALEA BRESTII (sec. XVI-XVIII)

Selim III (1789-1807)

Islâmbol

1. İkilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.

Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 1 de domnie.

Nuri Pere, nr. 706, an 1=21.I.1789-20.IX.1789.

25,52 g; M.O., inv. 3.810/1; nr. vechi 14.357/1.

2. Yüzlük (100 parale)

Av. Tuğra de tip II. Duribe fi Islâmbol 1203

Rv. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyni essultan bin (2) essultan.

Nuri Pere, nr. 705, an 2=21.IX.1789-9.IX.1790.

32,22 g; M.O., inv. 3.810/2; nr. vechi 14.357/2.

3. İkilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.

Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 2 de domnie.

Nuri Pere, nr. 706, an 2=21.IX.1789-9.IX.1790.

24,98 g; M.O., inv. 3.810/3; nr. vechi 14.357/3.

4. İkilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.

Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 3 de domnie.

Nuri Pere, nr. 706, an 3=10.IX.1790-30.VIII.1791.

25,39 g; inv. 3.810/4; nr. vechi 14.357/4.

5. Yüzlük (100 parale)

Av. Tuğra de tip II. Duribe fi Islâmbol 1203

Rv. Sultanül berreyini ve hakanül bahreyni essultan bin (4) essultan.

Nuri Pere, nr. 705, an 4=31.VIII.1791-18.VIII.1792.

31,24 g; M.O., inv. 3.810/5; nr. vechi 14.357/5.

6. Yüzlük (100 parale)

Av. Tuğra de tip II. Duribe fi Islâmbol 1203

¹⁰⁷ Apud Ștefan Ionescu, *op. cit.*, p. 254.

Rv. Sultanul berreyini ve hakanul bahreyini essultan bin (7) essultan.
Nuri Pere, nr. 705, an 7=29.VII.1794-17.VII.1795.
32,19 g; M.O., inv. 3.810/6; nr. vechi 14.357/6.

7. Ikilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.
Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 7 de domnie.
Nuri Pere, nr. 706, an 7=29.VII.1794-17.VII.1795.
24,81 g; M.O., inv. 3.810/7; nr. vechi 14.357/7.

8. Ikilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.
Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 10 de domnie.
Nuri Pere, nr. 706, an 10=26.VI.1797-14.VI.1798.
25,06 g; inv. 3.810/8; nr. vechi 14.357/8.

9. Ikilik (80 parale)

Av. Tuğra de tip II, cu ornamente romboidale în stânga și în dreapta.
Rv. Duribe fi Islâmbol 1203; sus, anul 11 de domnie.
Nuri Pere, nr. 706, an 11=15.VI.1798-4.VI.1799.
24,83 g; M.O., inv. 3.810/9; nr. vechi 14.357/9.

3. Tezaur Craiova - Ghercești Noi (poligon) - sec. XVIII

În anul 1974 Muzeul Olteniei primea în custodie din partea organelor M.A.I. un tezaur monetar descoperit în luna mai a aceluiași an de un grup de militari care efectuau o serie de lucrări la poligonul de tragere din cartierul de nord al Craiovei - Ghercești Noi.

După operațiunile de conservare efectuate de Florica Constantinescu, restauratorul de atunci al secției de istorie pentru metale și ceramică, s-a constatat că este vorba de un tezaur monetar alcătuit din 194 piese, toate emisiuni ale Imperiului Otoman, și cu același nominal - para. Paraua este o monedă de origine egipteană care a fost preluată de Imperiul Otoman după cucerirea statului mameluc de către sultanul Selim I (1512-1520). La început moneda era de argint și în timp s-a devalorizat în raport cu akçe: la 1564 era echivalentă cu 1,5 akçe, la 1618 cu 3 akçe, pentru ca ulterior să scadă la 2 akçe.

Pe teritoriul românesc paralele sânt semnalate documentar și prin descoperiri monetare, izolate sau în tezaure, din sec. al XVIII-lea și s-au menținut în circulație până la introducerea sistemului monetar național în anul 1867. Paraua era subdiviziune a leului de calcul - 40 de parale egal un leu, raport care fusese stabilit prin reforma monetară a Porții din anul 1687. Banul era echivalent cu akçe și 120 bani valorau un leu nominal¹⁰⁸.

Paralele otomane din tezaurul de la „Ghercești Noi (poligon)” sunt emisiuni eşalonate cronologic între anii circa 1703/1730 (nr. 1-3) și 1802/1803 (nr. 149) din două monetării și anume cea de la Kostantiniye sau Islâmbol și Misir (Cairo).

¹⁰⁸ Dragoș Ungureanu, *op. cit.*, p. 460.

Pe emitenți și monetării reprezentarea lotului monetar este: Ahmed III (1703-1730) - 3 parale (2 ex. Kostantiniye și un ex. Misir); Mahmud I (1730-1754) - 19 parale (12 ex. Kostantiniye, 7 ex. Misir); Osman III (1754-1757) - 5 parale (2 ex. Kostantiniye, 3 ex. Misir); Mustafa III (1757-1774) - 48 parale (21 ex. Islâmbol, 27 ex. Misir); Abdülhamid I (1774-1789) - 66 parale (17 ex. Kostantiniye, 49 ex. Misir); Selim III (1789-1807) - 41 parale (11 ex. Islâmbol, 30 ex. Misir), iar 12 parale au emitentul indescifrabil fie datorită unor erori din batere, fie stării lor de conservare (șterse sau fragmentare).

Din analiza paralelor pe emitenți și ateliere monetare observăm o constantă degradare a finului metalului prețios și mai ales a greutateii fiecărei piese în parte, generată de criza totală și de lipsa unei politici economice coerente a Imperiului Otoman. Calitatea paralelor emise în numele lui Ahmed III au determinat păstrarea lor în circulație chiar și în primele două decenii ale sec. XIX, și cvasitotal pentru tezaurele monetare din ultimul deceniu al secolului al XVIII-lea (vezi tezaurele descoperite chiar pe teritoriul Craiovei sau în împrejurimi la „Farmacia Arabă”, în zona Universității, pe str. Nicolae Bălcescu la „Hanul Ceașului”¹⁰⁹, la Dobrești - Dolj¹¹⁰, Radovan, punctul „Dealul Radovanului” - Dolj¹¹¹, etc.).

Dacă analizăm componența pe ateliere monetare a emisiunilor monetare mărunte aflate în circulație constatăm că până la domnia sultanului Mustafa III (1757-1774) domină monetăria din capitala imperiului, pentru ca apoi, probabil ca urmare a liberalizării comerțului în zona balcanică după pacea de la Kuciuk - Kainargi să se impună monetăria egipteană. De remarcat că monetăria de la Cairo emite parale a căror medie a greutateii este mai mică decât cea din atelierele de la Kostantiniye - Islâmbol și se prezintă cu mai multe erori de redare a legendei avers și revers, întâlnind cazuri de parale cu aceeași legendă pe ambele fețe (în special avers), alte parale incuse sau cu legenda mult în afara flanului, ceea ce a determinat imposibilitatea stabilirii anului emiterii și uneori chiar a emitentului (vezi spre exemplu paralele cu nr. 173-194).

Îngroparea micii comori s-a făcut probabil prin anii 1802-1803, ani de instabilitate determinată de numeroasele raiduri ale turcilor din raialele de la Dunăre, în special de la Vidin sau Turnu, acesta fiind principala cale de pătrundere dinspre nord înspre Craiova.

Cele 194 de parale sunt echivalente cu aproape 5 lei, sau 3 kuruși și 34 parale. Pentru a avea o imagine mai exactă a valorii micii comori dăm câteva prețuri practicate în aceeași perioadă cu cea a îngropării sale. Astfel în 16 octombrie 1802 o vie în Dealul Prisăcii (deci în apropiere de locul îngropării tezaurului monetar) îngrădită cu șanț și cu țelina ei și având și pădure se vindea cu 40 taleri¹¹².

Prezența monedei mărunte în spațiul rural, deoarece în momentul îngropării tezaurului zona era relativ depărtată de orașul Craiova, este normală pentru că

¹⁰⁹ Maria Rădulescu, *op. cit.*, p. 67, nr. 3-224, 227-562, 579-951, parale emise de sultanii Ahmed III, Mahmud I, Osman III, Mustafa III și Abdülhamid I.

¹¹⁰ Toma Rădulescu, *op. cit.*, pp. 102-105, nr. 1-48, 50, 122, 124, 141, 143-219, 221-222, 227-228, 231-234, 236-253, parale emise de sultanii Ahmed III, Mahmud I, Osman III, Mustafa III, Abdülhamid I și Selim III.

¹¹¹ Toma Rădulescu, *op. cit.*, p. 90, nr. 1-6, 10-11, 14 emisiuni ale sultanilor Mahmud I, Mustafa III și Abdülhamid I.

¹¹² Maria Petrescu, *Vânzări de vie în plaiurile Prisaca și Smârdăștețul de lângă Craiova*, „Oltenia”, I, serie veche, Documente. Cercetări. Culegeri, Craiova, 1940, p. 39.

avuseseră loc numeroase confruntări militare între diverse trupe de ocupație - otomane, ruse sau austriece - vezi războiul ruso-turc declanșat la 24 august 1787, încheiat cu pacea de la Șiștov (24 iulie 1791) la care locuitorii Olteniei suferiseră din plin, datorită abuzurilor și necesității de a întreține pe invadatori. La aceasta adăugăm anul dramatic 1798 pentru toți contribuabilii, când domnul Țării Românești, Constantin Hangerli dublează oieritul, dijmăritul, tutunăritul (dări specifice sistemului fiscal de atunci), reintroduce văcăritul și desființează scutirea de dări pentru subalternii marilor boieri. În mediul rural, dar și în cel urban, era o stare de tensiune apropiată declanșării unei rășcoale generale pentru că încasarea birurilor se realiza prin mijloace de o violență rar întâlnită chiar pentru acele timpuri în care existau victime torturate sau asasinate.

Ascunderea tezaurului poate fi explicată prin starea politică de instabilitate marcată de executarea la 18 februarie 1799 în București la ordinul sultanului Selim III (1789-1807), interesat în siguranța granițelor Imperiului Otoman în condițiile unei Europei pline de confruntări militare ce au urmat revoluției franceze din 1789, a domnului abuziv Constantin Hangerli. Atunci sunt semnalate în documente numeroase tulburări în Craiova și Dolj legate de schimbarea vechii administrații cu alta nouă, ades întovărășită de efective ale trupelor turcești.

Componenta lotului monetar este specifică tezaurelor monetare descoperite pe teritoriul Olteniei al cărui moment al ascunderii de către proprietar se plasează la sfârșitul secolului al XVIII-lea, mai precis în anii 1798-1799, și ne îndreptățește să-l considerăm ca un lot aflat în circulație, nu ca rezultatul unei acumulări mai îndelungate.

Regulile specifice tuturor tezaurelor medievale și moderne se respectă și în cazul nostru - perioada de început este prezentă cu mai puține exemplare, la fel ca și finalul. 49 parale sânt neperforate (cele 3 de început și o parte din emisiunile lui Selim III formează majoritatea), iar celelalte 146 parale sânt perforate, fapt care s-ar putea explica prin legarea lor în loturi de 2, 5 sau 10 parale așa cum s-a observat în multe situații asemănătoare cu prilejul conservării acestora.

Asupra puterii de cumpărare a lotului monetar din tezaurul de la Ghercești Noi (poligon) este necesar a da câteva prețuri orientative din epocă.

Pe la 1787 un țișănuș se vindea cu 10 taleri, la 1794 un țișan putea valora 40 taleri, la 1794-1795 o pereche de boi costa 42 taleri și 60 bani, o vacă 1,90 taleri, un porc 1,30 taleri, un cal 21,60 taleri, 35 de vaci și boi mari și mici ajungeau și la 435 taleri, 15 taleri o pușcă, 25 taleri 15 ocale de lână vopsită, 10 taleri două piei de bou sau un antereu, etc.¹¹³

Tezaurul descoperit în cartierul Ghercești Noi, situat în nordul Craiovei, reflectă prin compoziția sa unitară - numai parale (nominale mici de argint) starea economică de fapt în acele vremuri de cumplite nenorociri și implicit puterea de cumpărare a locuitorilor din vecinătatea Cetății Băniei.

¹¹³ Ligia Livadă - Cadeschi, Laurențiu Vlad, *Departamentul de cremenalion*, Editura Nemira, Buc. 2002, pp. 66, 76, 126, 137, 166

TEZAUR CRAIOVA - GHERCEȘTI NOI (poligon) - sec. XVIII**I. IMPERIUL OTOMAN****Ahmed III (1703-1730)**

Kostantiniye
1-2 . Parale
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Kostantiniye 1115
Nuri Pere, nr. 528
M.O., inv. 3792/1-2; 0,20 g; 0,35 g;

Misir
3. para
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Misir sene 1115
Nuri Pere, nr. 528
M.O., inv. 3792/3; 0,38 g

Mahmud I (1730-1754)

Kostantiniye
4-15. Parale
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Kostantiniye 1143
Nuri Pere, nr. 578
M.O., inv. 3.792/4-15; 0,15 g (fragment), 0,18 g (lipsă o parte), 0,19 g (lipsă o parte),
0,20 g (p), 0,24 g(p), 0,27 g - 2 ex. (p), 0,28 g (p), 0,29 g (p), 0,36 g (p), 0,37 g (p),
0,44 g (p).

Misir
16-22 . Parale
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Misir sene 1143
Nuri Pere, nr. 580
M.O., inv. 3.792/16-22; 0,17 g(p), 0,18 g(p), 0,20 g, 0,22 g(p), 0,28 g- 2 ex. (1 ex. p., 1
ex. lipsă o parte), 0,45 g (p)

Osman III (1754-1757)

Kostantiniye
23 - 24. Parale
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Kostantiniye 1168
Nuri Pere, nr. 602
M.O., inv. 3.792/23-24; 0,21 g(fragment), 0,29 g(lipsă o parte)

Misir
25 - 27. Parale
Av. Tuğra
Rv. Duribe fi Misir sene 1168
Nuri Pere, nr. 604
M.O., inv. 3.792/25-27; 0,19 g(p), 0,27 g; 0,29 g(p).

Mustafa III (1757-1774)

Islâmbol
28. Para
Av. Tuğra
Rv. (1) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an 1=1757-1758
M.O., inv. 3.792/28, 0,21 g(lipsă o parte)

29. Para
Av. Tuğra
Rv. (2) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an 2=4.IX.1758-1759
M.O., inv. 3.792/29; 0,35 g(p).

29-31. Parale
Av. Tuğra
Rv. (5) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an 5=1761-1762
M.O., inv. 3.792/30-31; 0,18 g(p), 0,28 g(p).

32. para
Av. Tuğra
Rv. (7) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an 7=1763-1764
M.O., inv. 3.792/32; 0,22 g(p).

33-37. Parale
Av. Tuğra
Rv. (81) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an (11) 81=1767/1768
M.O., inv. 3.792/33-37; 0,24 g, 0,26 g(p), 0,28 g(p), 0,31 g(p), 0,35 g(p).

38-39. Parale
Av. Tuğra
Rv. (82) Duribe fi Islâmbol 1171
Nuri Pere, nr. 639; an (11) 82=1768/1769
M.O., inv. 3.792/38, 194; 0,21 g(p), 0,30 g.

40-43. Parale

Av. Tuğra

Rv. (83) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an (11) 83=1769/1770

M.O., inv. 3.792/39-42; 0,13 g(fragment), 0,27 g(p), 0,39 g(p), 0,40 g(p).

44. Para

Av. Tuğra

Rv. (86) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an (11) 86=1772/1773

M.O., inv. 3.792/44; 0,31 g(p).

45. Para

Av. Tuğra

Rv. (87) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an (11) 87=1773/1774

M.O., inv. 3.792/43; 0,20 g(p).

46-48. Parale

Av. Tuğra

Rv. (.....) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an indescifrabil

M.O., inv. 3.792/45-46, 138; 0,28 g(p), 0,29 g(p), 0,30 g(două fragmente)

Misir

49. Para

Av. Tuğra

Rv.(1) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an 1=1757-1758

M.O., inv. 3.792/47; 0,30 g(lipsă o parte)

50. para

Av. Tuğra

Rv.(2) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an 2=1758-1759

M.O., inv. 3.792/134; 0,14 g(p)

51-53. Parale

Av. Tuğra

Rv.(4) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an 4=1760-1761

M.O., inv. 3.792/48-50; 0,14 g, 0,17 g(p), 0,26 g

54. Para

Av. Tuğra

Rv.(7) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an 7=1763-1764
M.O., inv. 3.792/52, 0,29 g

55-57. Parale

Av. Tuğra

Rv.(82) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an (11)82=1767-1768

M.o., inv. 3.792/54-55, 61; 0,17 g(fragment), 0,18 g, 0,23 g(p).

58. Para

Av. Tuğra

Rv.(83) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an (11) 83=1768-1769

M.O., inv. 3.792/53; 0,23 g(p).

59-60. Parale

Av. Tuğra

Rv.(86) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an (11) 86=1772-1773

M.O., inv. 3.792/57, 162; 0,09 g(fragment), 0,28 g(p).

61-63. Parale

Av. Tuğra

Rv.(87) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an (11) 87=1773-1774

M.O., inv. 3.792/51, 56; 141; 0,14 g(p), 0,18 g(p), 0,20 g(p).

64-75. parale

Av. Tuğra

Rv.(.....) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an indescifrabil

M.O., inv. 3.792/58-60, 62-66, 139-140, 144; 0,10 g(fragment), 0,12 g(fragment), 0,14 g- 2ex (1 ex. fragment, 1 ex. p.), 0,19 g(p), 0,21 g, 0,23 g - 2 ex. (p), 0,27 g; 0,29 g -2 ex. (p).

Abdülhamid I (1774-1789)

Kostantiniye

76. Para

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul 1=1774

M.O., inv. 3.792/67; 0,22 g(p).

Kostantiniye

77. Para

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 2=14.II.1774-3.III.1775
M.O., inv. 3.792/69; 0,40 g(p).

78-79. Parale
Av. Tuğra
Rv. (3) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 3=4.III.1775-20.II.1776
M.O., inv. 3.792/70-71; 0,29 g(p), 0,30 g(p).

80. Para
Av. Tuğra
Rv. (4) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 4=21.II.1776/1777
m.O., inv. 3.792/68; 0,26 g(p).

81. Para
Av. Tuğra
Rv. (5) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 5=1777/1778
M.O., inv. 3.792/72; 0,33 g(p).

82. Para
Av. Tuğra
Rv. (7) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 7=1779/1780
M.O. inv. 3.792/73; 0,36 g(p)

83-85. Parale
Av. Tuğra
Rv. (8) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 8=1780/1781
M.O., inv. 3.792/74-75; 142; 0,22 g(p), 0,25 g, 0,26 g(p).

86. Para
Av. Tuğra
Rv. (9) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 9=1781/1782
M.O., inv. 3.792/76; 0,38 g(p).

87. Para
Av. Tuğra
Rv. (10) Duribe fi Kostantiniye 1187
Nuri Pere, nr. 681, anul 10=1782/1783
M.O., inv. 3.792/77; 0,33 g(p)

88. Para

Av. Tuğra

Rv. (11) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul 11=1783/1784

M.O., inv. 3.792/135; 0,21 g(p).

89. Para

Av. Tuğra

Rv. (12) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul 12=1784/1785

M.O. inv. 3.792/78; 0,29 g(p).

90. Para

Av. Tuğra

Rv. (14) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul 14=1786/1787

M.O., inv. 3.792/79; 0,34 g(p)

91. Para

Av. Tuğra

Rv. (16) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul 16=1788/1789

M.O., inv. 3.792/80; 0,45 g(p)

92-93 Parale

Av. Tuğra

Rv. (.....) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681

Nr. inv. 3.792/81-82; 0,22 g(p), 0,30 g(p).

Misir

94-97. Parale

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 1=1774

M.O., inv. 3.792/113, 115-117; 0,19 g, 0,22 g, 0,26 g -2 ex.(p).

98-106. Parale

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 2=14.II.1774-3.III.1775

M.O., inv. 3.792/94-95; 97, 118-122, 145; 0,09 g(fragment), 0,15 g, 0,16 g -2 ex (p), 0,18 g(p), 0,20 g(p), 0,23 g(p), 0,24 g(p), 0,30 g(p).

107. Para

Rv. (4) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 4=21.II.1776/1777

M.O., inv. 3.792/123; 0,24 g(p).

108. Para

Rv. (5) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 5=1777-1778

M.O., inv. 3.792/125; 0,23 g

109. Para

Av. Tuğra

Rv. (7) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 7=1779/1780

M.O., 3.792/93; 0,21 g(p)

110-116. Parale.

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 8=1780/1781

M.O., inv. 3.792/127-133; 0,14 g(fragment); 0,19 g- 2ex.(p); 0,20 g(p); 0,21 g; 0,26 g(p); 0,28 g(p).

117-141. Parale

Av. Tuğra

Rv. (.....) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683

M.O., inv. 3.792/83-92, 96, 98-112, 114, 124, 126, 136-137, 139-140, 146, 150.

0,08 g(fragment); 0,11 g - 2ex. (fragmente); 0,14 g - 4ex (3ex. p.); 0,15 g - 2ex (p); 0,16 g - 5 ex.(3ex.p.); 0,17 g(fragment); 0,18 g(p.); 0,19 g; 0,20 g(p); 0,22 g - 3ex.(p.); 0,23 g - 6 ex.(5ex.p.); 0,25 g- 2ex.(1ex.p.); 0,29 g - 2ex.; 0,34 g(p); 0,34 g.

Selim III (1789-1807)

Islâmbol

142. Para

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 1=1789/1790

M.O., inv. 3.792/152; 0,18 g

143. Para

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 2=1790/1791

M.O., inv. 3.792/153; 0,22 g

144. Para
Av. Tuğra
Rv. (4) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713, anul 4=1792/1793
M.O., inv. 3.792/154; 0,15 g(lipsă o parte)

145. Para
Av. Tuğra
Rv. (5) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713, anul 5=1793/1794
M.O., inv. 3.792/155; 0,15 g

146-147. Parale
Av. Tuğra
Rv. (7) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713, anul 7=1796/1797
M.O., inv. 3.792/156-157; 0,18 g(p), 0,20 g

148. Para
Av. Tuğra
Rv. (9) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713, anul 9=1798/1799
M.O., inv. 3.792/158; 0,19 g(p).

149. Para
Av. Tuğra
Rv. (13) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713, anul 13=1802/1803
M.O., inv. 3.792/155; 0,15 g

150-152. Parale
Av. Tuğra
Rv. (.....) Duribe fi Islâmbol 1203
Nuri Pere, nr. 713
M.O., inv. 3.792/151, 159-160; 0,11 g(fragilizată), 0,19 g(p), 0,21 g(p).

Misir
153 - 157. Parale
Av. Tuğra
Rv. (1) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 1=21.I.1789-20.IX.1789.
M.O., inv. 3.792/166, 176-179; 0,13 g(p), 0,15 g- 2ex., 0,18 g, 0,30 g(p).

158-159. Parale
Av. Tuğra
Rv. (2) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 2 =1789/1790.
M.O., inv. 3.792/180-181; 0,15 g(p), 0,18 g(p).

160-162. Parale
Av. Tuğra
Rv. (3) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 3 =1790/1791.
M.O., inv. 3.792/182-184; 0,16 g, 0,17 g, 0,21 g(p).

Misir
163-164. Parale
Av. Tuğra
Rv. (4) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 4 =31.VIII.1791-18.VIII.1792.
M.O., inv. 3.792/185-186; 0,18 g(p), 0,22 g

165 - 170. Parale
Av. Tuğra
Rv. (7) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 7=29.VII.1794-17.VII.1795.
M.O., inv. 3.792/163, 165, 187-190; 0,11 g(p), 0,13 g, 0,15 g, 0,17 g, 0,19 g - 2 ex. (1 ex.p).

171. Para
Av. Tuğra
Rv. (9) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 9=7.VII.1796-1797.
M. O., inv. 3.792/191; 0,21 g(p).

172. Para
Av. Tuğra
Rv. (10) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul 10=1797/1798.
M.O., inv. 3.792/193; 0,30 g(p).

173-182. Prale
Av. Tuğra
Rv. (...) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717
M.O. inv. 3.792/164, 167-175; 0,10 g(fragment), 0,13 g, 0,14 g, 0,16 g - 2ex.(1 ex. lipsă o parte, 1 ex. p.), 0,19 g(p), 0,21 g, 0,23 g, 0,25 g, 0,26 g.

183-186. Parale, tuğra dublă
M.O., inv. 3.792/143, 148-149, 192; 0,12 g(p), 0,15 g, 0,19 g(p), 0,27 g

187-194. Parale emitent sec. XVIII

M.O., inv. 3.792/147; 0,07 g; 0,08 g 2 ex, 0,09g, 0,10 g , 0,11g, 0,12g- 2 ex.,(fragmente)

4. Tezaur Craiova - „Plaiul Vulcănești” (sec. XVI-XIX)

Cel de al patrulea tezaur a fost descoperit pe vechiul drum al muntenilor de pe dealul Vulcăneștilor de pe lângă șoseaua București-Craiova din partea de nord a orașului¹¹⁴. Prof. Anastase Georgescu de la Colegiul Național „Carol I” din Craiova, nota pe la 1930: „.....la răsărit de vatra orașului, un drum străvechi de transhumanță- „Drumul Muntenilor”- se îndreaptă spre Miază-Noapte și de la actuala comună Motocii, urcă pe culmea dealului Vâlcăneștilor”¹¹⁵. În anii când a fost îngropat tezaurul, ca și cu secole mai înainte, aici se afla un plai cu vii care aparțineau în bună parte craiovenilor, printre care amintim și pe cunoscutul negustor și ctitor de biserică și școală Hagi Stan Jianu¹¹⁶, așa cum rezultă din numeroasele documente ale timpului păstrate în colecțiile publice românești.

Tezaurul de la Plaiul Vulcănești este alcătuit din emisiuni care aparțin la două sisteme monetare diferite - cel otoman (628 parale) și cel central european (7 monede de diverse valori pentru Ungaria, Niederösterreich, Stiria, Silezia, Brandenburg-Anspach) - impus în principal de Imperiul Habsburgic. Nominalurile sunt toate din argint, în majoritate monedă măruntă, cu câteva excepții unde mai apar și multiplii ai creișarului (de 3, 6, 12 și 20 creișari), dar și accidental un dinar unguresc din 1571. Componenta tezaurului monetar subliniază starea materială precară a posesorului său. El este alcătuit din: 628 parale eșalonate între anii 1703/1730- 1823/1824 și 7 monede de argint de valoare mică și mijlocie, desigur păstrate pentru valoarea lor relativ mai ridicată.

Din examinarea tezaurului rezultă că cea mai veche monedă este dinarul unguresc emis în anul 1571 de către Maximilian I, desigur rămas în circulație pentru mai bine de două secole datorită calității argintului și constanței ponderale. Cele mai recente monede sânt două paralele emise la Constantinopol sau Cairo (nr. 112 și 339) în anul al 17-lea (1823/1824) al domniei sultanului Mahmud II (1808-1839). Nu putem fi siguri dacă tezaurul este rezultatul unei acumulări în timp. Noi considerăm că monedele din cuprinsul depozitului monetar de la Craiova - „Plaiul Vulcănești” se aflau în circulație, iar posesorul micii comori o folosea pentru tranzacții curente.

Din punct de vedere al numerarului depozitul monetar este specific altor tezaure contemporane în care alternează în principal moneda măruntă otomană (para sau akçe) cu subdiviziuni în special din zona Europei Centrale (dinar unguresc, 3 piese de 3 kreuzer emisiuni pentru episcopatul Olomouc, Silezia și Stiria o piesă de 6 kreuzer și alta de 12 kreuzer pentru Niederösterreich și o piesă de 20 kreuzer pentru Brandenburg).

Pentru emisiunile otomane constatăm că aparțin celor două ateliere monetare: Kostantiniye sau Islîmbol - 53 parale și Misir - Egipt (Cairo) - 80 parale, restul de 93

¹¹⁴ Detalii vezi Ilie Purcaru, *Țara Banilor*, Editura „Scrișul Românesc”, Craiova, 1973, p. 275.

¹¹⁵ Anastase Georgescu, *Craiova-Cercetări istorice*, Craiova, 1930,

¹¹⁶ E. Limona, D. Limona, *Aspecte ale comerțului brașovean în veacul al XVIII-lea. Negustorul aromân Mihail Țumbru*, SMIM, IV, 1960, p. 530.

parale emitentul și atelierul neputând fi identificați datorită stării de conservare (perforate, fragmentare, șterse) sau unor erori frecvente ca urmare a unor bateri neglijente din atelierele monetare amintite mai sus. Preponderența monetăriei de la Misir reflectă o stare de fapt - pe piața din Țara Românească paralele de aici sânt mai devalorizate și mai numeroase. Un argument în acest sens îl constituie inventarul monetar din unele necropole, cum este cazul celei de la Tunari din județul Ilfov, din jurul bisericii „Sfântul Nicolae”¹¹⁷. Perforarea unora din monede este specifică epocii de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și din prima jumătate a secolului al XIX-lea când accentuata devalorizare a principalei monede otomane aflate în circulație impunea adunarea acestora în valori acceptabile de 5, 10, 20 etc. parale pentru plata unor bunuri curente cu valoare de piață modestă, care se făcea cu ajutorul unui fir de cânepă, remarcat cu prilejul conservării tezaurului. Numărul mai mare al paralelor emise în Egipt este specifică tuturor tezaurilor de acest tip și reflectă tendința de impunere pe piața românească a unor emisiuni monetare devalorizate chiar și pentru provinciile aflate sub stăpânirea directă a Porții otomane.

Emisiunile monetare pentru Europa Centrală, se întâlnesc curent în Transilvania, dar și în Țările Române extracarpatiche și în sudul Dunării, și reflectă parțial legăturile economice cu această zonă, dar și păstrarea acestora de către proprietar o perioadă de timp îndelungată, posibil aflate și pe piața internă, datorită calității mai ridicate a metalului prețios, în cazul nostru argintul.

Ținând cont de faptul că majoritatea emisiunilor sunt parale putem considera pe baza unui calcul sumar că tezaurul este alcătuit din 628 parale, la care adăugăm 48 de creițari (1 creițar = două parale), deci în total circa 725 parale. Cursul timpului era echivalent 40 parale sau 120 bani - 1 leu nominal. Deci depozitul monetar poate fi echivalat la momentul anilor 1822 - 1825 la 13 lei și circa 5 parale, sumă relativ modestă chiar și pentru acele grele timpuri.

Asupra puterii de cumpărare a lotului monetar din tezaurul de la Plaiul Vulcănești este necesar a da câteva prețuri orientative din epocă. Biserica „Toți Sfinții” (Hagi Enuș) din Craiova la 1 aprilie 1824 primea chirie pentru prăvăliile ce se aflau pe locul său de la diverși meseriași și negustori de 9, 12, 20 sau chiar 50 taleri în funcție de suprafața ocupată.¹¹⁸ Un bou putea fi achiziționat cu 10 ruble¹¹⁹, iar un cal în 1822 se vindea cu 61 lei. Pe la 1822 prețurile grânelor aveau fluctuații mari de valori în funcție de sezon și de inflație, dar și de solicitările celor din jur determinate de secetă sau alte calamități naturale. Dacă înainte de 1821 kila de grâu era echivalată cu 15 lei în anii 1822-1827 urcă la 28 lei¹²⁰. Unele alimente se vindeau astfel: o oca de zahăr la 1823 costa 1 leu și 10 parale, o oca de cafea la 1820 - 8 lei și 10 parale, la 1821 o vadră de vin 1 leu și 30 de parale¹²¹. Dacă ținem cont că nu era o regulă stabilită de stat în

¹¹⁷ Aurel Vâlcu, *Monede otomane descoperite la Tunari-Biserică*, în vol. *Comuna Tunari, jud. Ilfov. Cercetări istorice și arheologice. Secolele XVI-XIX*. Editura AGIR, Buc. 2011, pp. 249-278.

¹¹⁹ Ilie Vulpe, *Divanul Craiovei*, Ed. „Scrișul Românesc”, Craiova, 2002, p. 27.

¹²⁰ Elena Isăcescu, *Contribuții la studiul circulației monetare în orașul Galați în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea (Tezaurul din str. Republicii)*, în rev. „Danubius”, IV, Galați, 1979, p. 19.

¹²¹ Vezi tabelul VII privind fluctuația prețurilor din a doua jumătate a secolului al VIII-lea - primul sfert al secolului al XIX-lea în vol. *Comuna Tunari, jud. Ilfov. Cercetări istorice și arheologice secolele XVI - XIX*, ed. „Agir”, Buc. 2011, pp. 218-220 și 253.

privința raportului între aur și argint, așa cum se va stabili puțin mai târziu conform Regulamentului Organic constatăm că s-a produs o creștere inflaționistă a prețului produselor calculate în lei nominali (1 leu = 40 parale).

Îngroparea lotului monetar prezentat de noi poate fi legată de tulburările politice și militare care au marcat domnia lui Grigore IV Ghica (iunie 1822- 29 aprilie 1828) în Țara Românească. Este în principal vorba de răscoala din Oltenia din 1826 condusă de Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui, foști căpitani în oastea lui Tudor Vladimirescu, care reluaseră principiile revoluției de la 1821 și la care au aderat și o bună parte din locuitorii de atunci ai Doljului. Așa cum bine se cunoaște represiunea a fost dură, soldată cu numeroase jafuri și crime care au creat o stare de nesiguranță pentru oamenii de rând. Cei doi căpitani amintiți mai sus în ziua de 26 august 1826 au fost executați în public în Târgul de Afară.

Tezaurul craiovean de la „Plaiul Vulcănești” dă o imagine mai exactă a ceea ce însemna prezența nominalurilor ușoare de argint folosite curent pe piața românească după revoluția lui Tudor Vladimirescu, la care adăugăm ca noutate pentru Oltenia semnalarea unei piese austriece de 12 creițari din anul 1795 (nr. 632).

4. TEZAU CRAIOVA- „PLAIUL VULCĂNEȘTI” (sec. XVI - XIX)

I. IMPERIUL OTOMAN

Ahmed III (1703-1730)

Misir

1. Para

Av. Tuğra

Rv. Duribe fi Misir sene 1115

Nuri Pere, nr. 528

M.O., inv. 3.549/373; 0,32 g.

Mahmud I (1730-1754)

Misir

2. Para

Av. Tuğra

Rv. Duribe fi Misir sene 1143

Nuri Pere, nr. 580

M.O., inv. 3.549/1; 0,36 g (p. - perforată)

Mustafa III (1757-1774)

Islâmbol

3. Para

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an 2=4.IX.1758-1759

M.O., inv. 3.549/42; 0,36 g.

4. Para

Av. Tuğra

Rv. (81) Duribe fi Islâmbol 1171

Nuri Pere, nr. 639; an (11) 81=1767/1768

M.O., 3.549/46; 0,20 g(p).

Misir

5. Para

Av. Tuğra

Rv.(80) Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643, an (11)80=1766-1767

M.O., inv. 3.549/244; 0,34g.

Misir

6-8. Parale

Av. Tuğra

Rv. Duribe fi Misir sene 1171

Nuri Pere, nr. 643

M.O. inv. 3.549/2-4; 0,14 g(lipsă o parte); 0,17 g(fragilizată); 0,24 g(lipsă o parte)

Abdülhamid I (1774-1789)

Kostantiniye

9. Para

Av. Tuğra

Rv. (...) Duribe fi Kostantiniye 1187

Nuri Pere, nr. 681, anul ilizibil

M.O., inv. 3.549/8; 0,33 g(p)

Misir

10. para

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 2=14.II.1774-3.III.1775

M.O., inv. 3.549/10; 0,22 g

11. Para

Av. Tuğra

Rv. (3) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 3=4.III.1775-20.II.1776

M.O., inv. 3.549/7; 0,32 g(p)

12-13. Parale

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul 8=8.II.1780-27.XII.1780

M.O., inv. 3.549/6; 0,23g, 0,23 g - 2ex.(1ex.lipsă o parte; 1ex. lipsă din perforare) .

14-22. Parale

Av. Tuğra

Rv. (...) Duribe fi Misir sene 1187

Nuri Pere, nr. 683, anul ilizibil sau lipsă din omisiune din batere

M.O., inv. 3.549/5, 9, 26, 27, 28, 47, 280, 613, 619; 0,14 g(fragilizată); 0,15 g(lipsă o parte); 0,16 g(fragilizată); 0,17 g - 2x.(fragilizate); 0,18 g(p); 0,22 g(p); 0,23 g - 2ex.(1ex. lipsă din perforare, 1ex. p.)

Selim III (1789-1807)

Islâmbol

23. Para

Av. Tuğra

Rv. (4) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 4=31.VIII.1791-18.VIII.1792.

M.O., 3.549/13; 0,22 g (p)

24-25. Parale

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 8=18.VII.1795-6.VII.1796.

M.O., inv. 3.549/424, 616; 0,10 g (fragilizată); 0,18 g.

26. Para

Av. Tuğra

Rv. (12) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 12=5.VI.1799-24.VI.1800.

M.O.; inv. 3.549/624; 0,24 g(p).

27- Para

Av. Tuğra

Rv. (15) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 15=4.V.1802-22.IV.1803.

M.O., inv. 3.549/297; 0,15 g

28-29. Parale

Av. Tuğra

Rv. (17) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul 17=12.V.1804-1805.

M.O., inv. 3.549/297, 591; 0,15 g - 2ex.(1ex.p).

30-35. Parale

Av. Tuğra

Rv. (...) Duribe fi Islâmbol 1203

Nuri Pere, nr. 713, anul ilizibil.

M.O., inv. 3.549/11-12, 74, 512, 583, 602; 0,10 g(fragilizată); 0,14 g; 0,15 g; 0,20 g(lipsă o parte); 0,25 g(p); 0,26 g.

Misir

36-39. Parale

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 1 = 21.I.1789-20.IX.1789.

M.O., inv. 3.549/257; 349; 0,23 g; 0,25 g(p).

Misir

40-41. Parale

Av. Tuğra

Rv. (4) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 4 = 31.VIII.1791-18.VIII.1792.

M.O., inv. 3.549/22; 62; 0,10 g ; 0,20 g(lipsă o parte).

42. Para

Av. Tuğra

Rv. (6) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 6 = 8.VIII.1793-28.VII.1794.

M.O., inv. 3.549/25; 0,22 g.

43-44. Parale

Av. Tuğra

Rv. (7) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 7 = 29.VII.1794-17.VII.1795.

M.O.; inv. 3.549/19, 24; 0,14 g(lipsă din perforare); 0,21 g(p).

45-49. Parale

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 8 = 18.VII.1795-6.VII.1796.

M. O., 3.549/15, 219, 404, 587, 601; 0,12 g; 0,15 g; 0,16 g; 0,19 g(p); 0,21 g.

50-52. Parale

Av. Tuğra

Rv. (11) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, anul 11 = 15.VI.1798-4.VI.1799.

M.O., inv. 3.549/18, 270, 600; 0,20 g(p); 0,21 g; 0,22 g.

53. Parale

Av. Tuğra

Rv. (13) Duribe fi Misir 1203

Nuri Pere, nr. 717, an 13 = 25.V.1800-13.V.1801.

M.O., inv. 3.549/88; 0,07 g(fragment).

54-55. Parale

Av. Tuğra

Rv. (14) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, an 14=14.V.1801-3.V.1802.
M.O., inv. 3.549/16, 40; 0,10 g(lipsă o parte); 0,14 g(p)

56. Para
Av. Tuğra
Rv. (16) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, an 16=23.IV.1803-11.V.1804.
M.O., inv. 3.549/61; 0,17 g.

57-58. Parale
Av. Tuğra
Rv. (17) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, an 17=12.V.1804-1805.
M.O., inv. 3.549/190, 235; 0,10 g(p); 0,21 g.

59. para
Av. Tuğra
Rv. (18) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, an 18=1805/1806.
M.O.; inv. 3.549/240; 0,25 g

60. Para
Av. Tuğra
Rv. (21) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, an 21=1807.
M.O., inv. 3.549/263; 0,25 g(p)

61-86. Parale
Av. Tuğra
Rv. (.....) Duribe fi Misir 1203
Nuri Pere, nr. 717, anul ilizibil.
M.O., inv. 3.549/14; 17, 59; 127, 131, 215; 227-228; 262; 265-266; 269; 288; 293; 315; 324, 363, 376, 385, 423, 511, 528, 607-608, 614, 622
0,09 g(fragment), 0,10 g, 0,11 g=2ex. (1ex. lipsă o parte); (1 ex. fragilizat), 0,12 g, 0,13g= 3ex. (1 ex lipsă o parte), (1 ex fragilizat), 0,14 g=2ex. (1 ex. lipsă o parte), 0,15 g (p), 0,16 g, 0,17 g (p), 0,18 g=2ex. (p), 0,19 g =2 ex. (p), 0,20 g (p), 0,21 g, 0,22 g (p), 0,25= 2ex. (1ex. p), 0,26 g =2ex. (1 ex.p), 0,27 g=2ex. (1 ex. lipsă o parte)

Mustafa IV (1807-1808)

Kostantiniye
87-90. Parale
Av. Tuğra
Rv. (1) Duribe fi Kostantiniye 1222.
Nuri Pere, nr. 736, anul 1=1807/1808
M. O., inv. 3.549/210, 212, 584, 626; 0,12 g; 0,13 g(p); 0,17 g(p); 0,19 g(fragment)

Misir

91-101. Parale

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Misir 1222.

Nuri Pere, nr. 737, anul 1=1807/1808

M.O., inv. 3.549/20, 84, 142, 168, 191, 198, 202, 213, 216, 340, 580; 0,10 g; 0,15 g - 3ex(1ex.p.); 0,16 g(p); 0,17 g; 0,18 g - 2ex.(1ex.p.); 0,19 g; 0,21 g; 0,28 g(p)

Mahmud II (1808-1839)

Kostantiniye

102. Para

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 2=1809/1810

M.O., inv. 3.549/211; 0,18 g

103. Para

Av. Tuğra

Rv. (4) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 4=1811/1812

M.O., inv. 3.549/21; 0,17 g(lipsă o parte)

104-105. Parale

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 8=18.VII.1795-6.VII.1796

M.O., inv. 3.549/434-435; 0,11 g; 0,17 g (lipsă o parte)

106-108. Parale

Av. Tuğra

Rv. (10) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 10=1816/1817

M. O., inv. 3.549/250, 383, 432; 0,13 g(p); 0,14 g -2ex(1ex.p.)

109-110. Parale

Av. Tuğra

Rv. (11) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 11=1817/1818

M.O., inv. 3.549/411, 433; 0,12 g; 0,19 g

111. Para

Av. Tuğra

Rv. (15) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 15=1821/1822

M.O., inv. 3.549/422; 0,14 g

112. Para

Av. Tuğra

Rv. (17) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, anul 17=1823/1824

M.O., inv. 3.549/413; 0,16 g

113-119. Parale

Av. Tuğra

Rv. (...) Duribe fi Kostantiniye 1223.

Nuri Pere, nr. 831, an ilizibil

M.O., inv. 3.549/41, 214, 256, 300, 362, 407, 515; 0,08 g - 2 ex.(1 ex. lipsă o parte, 1 ex. fragilizat); 0,09 g; 0,11 g(p); 0,13 g; 0,18 g; 0,19 g.

Misir

120-137. Parale

Av. Tuğra

Rv. (1) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 1=1808/1809

M.O., inv. 3.549/83, 102, 106, 112, 120, 156, 164, 166, 171, 173, 447, 463, 519, 568, 51.903, 3.549/572, 594-595; 0,09 g - 2 ex.(1 ex. lipsă o parte); 0,11 g - 2 ex.(1 ex. lipsă o parte); 0,12 g; 0,13 g - 3 ex, 0,14 g - 2 ex.;0,15 g; 0,16 g - 2 ex.(1 ex p.); 0,19 g; 0,20 g; 0,22 g; 0,25 g; 0,29 g.

138-150. Parale

Av. Tuğra

Rv. (2) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 2=1809/1810

M.O., inv. 3.549/85, 86, 89, 111, 184, 331, 341, 403, 451, 466-467, 531, 550; 0,09 g; 0,12 g; 0,14 g; 0,15 g; 0,16 g; 0,18 g - 2 ex (1 ex p.); 0,20 g - 2 ex (1ex.p.); 0,27 g; 0,30 g; 0,34 g; 0,35 g.

151-159. Parale

Av. Tuğra

Rv. (3) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 3=1810/1811

M.O., inv. 3.549/283, 405, 461, 464, 465, 530, 545-546, 618, 0,10 g(p); 0,12 g; 0,13 g - 2ex(1ex.p.); 0,14 g; 0,18 g - 2ex.(1ex.p.); 0,25 g; 0,38 g.

160-163. Parale

Av. Tuğra

Rv. (4) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 4=1811/1812

M. o., inv. 3.549/203; 282; 325, 409 ;0,14 g; 0,15 g; 0,17 g; 0,20 g.

164-173. Parale

Av. Tuğra

Rv. (5) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 5=1812/1813

M.O., inv. 3.549/49; 50; 182; 292; 312; 319; 323, 419, 470, 558; 0,12 g; 0,14 g - 3ex.; 0,15 g - 2ex.; 0,16 g(p); 0,17 g; 0,18 g - 2ex.

174-180. Parale

Av. Tuğra

Rv. (6) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 6=1813/1814

M. O., inv. 3.549/103, 146, 154, 267, 401, 414, 606; 0,11 g; 0,14 g; 0,15 g - 2ex.; 0,17 g; 0,20 g; 0,28 g(p).

181-191. Parale

Av. Tuğra

Rv. (7) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 7=1813/1814

M. O., inv. 3.549/60, 113, 397, 399, 416, 491-493, 516, 529, 603; 0,09 g; 0,11 g(p); 0,12 g; 0,14 g - 2 ex.(p); 0,21 g - 2ex.(1ex.p.); 0,22 g; 0,25 g; 0,27 g (lipsă o parte); 0,28 g.

192-211. Parale

Av. Tuğra

Rv. (8) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, an 8=1814/1815

M.O., inv. 3.549/55; 69; 72; 77; 90; 109-110; 114; 135, 148; 176, 179, 239, 281, 320, 352, 387, 468-469, 615; 0,09 g - 2ex.(1 ex. fragilizat); 0,11 g - 3ex.(1 ex. lipsă o parte); 0,12 g(p); 0,13 g - 4. ex. (2 ex.p.); 0,14 g - 5 ex.; 0,15 g; 0,16 g; 0,18 g(p); 0,19 g; 0,25 g.

212-219. Parale

Av. Tuğra

Rv. (9) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, an 9=1815/1816

M.O., inv. 3.549/99, 155, 189, 231, 400, 429, 437, 471; 0,13 g; 0,19 g; 0,20 g; 0,22 g; 0,23 g - 2ex.(1 ex p.); 0,24 g; 0,27 g(p)

220-235. Parale

Av. Tuğra

Rv. (10) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, an 10=1816/1817

M.O., inv. 3.549/52; 159; 232, 249; 279; 314; 317; 354; 367, 386, 472-474, 575, 604, 612; 0,10 g - 2ex.; 0,12 g - 2ex.(1ex.p.); 0,13 g; 0,14 g - 3 ex.; 0,15 g; 0,16 g - 2 ex.(1ex.p.); 0,17 g - 2ex.; 0,19 g; 0,22 g.

236-265. Parale

Av. Tuğra

Rv. (11) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, an 11=1817/1818

M.O., inv. 3.549/71, 82, 193, 197, 233, 251, 295; 348, 379, 389, 425-426, 428, 436, 438-439, 444, 449, 452, 475-480, 542, 560; 576, 578, 625; 0,10 g; 0,11 g - 2 ex (1 ex. fragment); 0,12 g - 2 ex.; 0,13 g - 7 ex.; 0,14 g - 3 ex.; 0,15 g - 3 ex.; 0,16 g - 2 ex.; 0,17 g - 2 ex.; 0,18 g; 0,19 g - 2 ex (1 ex p.); 0,22 g - 2 ex.; 0,23 g - 2 ex.(1 ex. p.); 0,28 g.

266-306. Parale

Av. Tuğra

Rv. (12) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 12=1818/1819

M.O., inv. 3.549/44, 48, 54, 70, 134, 140, 153, 172, 196, 243, 246, 247; 289, 328, 370, 375, 378, 396, 418, 420, 421, 427, 430, 440, 446, 450, 454-457, 462, 481-490; 0,09 g; 0,10 g; 0,11 g; 0,12 g - 4 ex (1 ex p.); 0,13 g - 5 ex.; 0,14 g - 8 ex.(1 ex p.); 0,15 g - 6 ex(1 ex p); 0,16 g - 2 ex; 0,17 g - 3 ex.; 0,18 g -5 ex.; 0,19 g - 2 ex.; 0,20 g(p.); 0,25 g - 2 ex.

307-324. Parale

Av. Tuğra

Rv. (13) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 13=1819/1820

M.O., inv. 3.549/64-65; 67-68; 104, 139; 204; 291, 441, 445, 448, 458-459, 494-495; 547, 571, 593; 0,10 g; 0,12 g - 2 ex.; 0,14 g; 0,15 g - 4 ex (1 ex lipsă o parte); 0,16 g - 3 ex.; 0,17 g - 2 ex.; 0,18 g; 0,19 g; 0,22 g; 0,24 g; 0,26 g.

325-326. Parale

Av. Tuğra

Rv. (14) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 14=1820/1821

M.O., inv. 3.549/453. 502; 0,11 g(p); 0,16 g.

327-330. Parale

Av. Tuğra

Rv. (15) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 15=1821/1822

M.O., inv. 3.549/163, 201, 497, 623; 0,15 g ; 0,16 g; 0,20 g; 0,23 g.

331-338. Parale

Av. Tuğra

Rv. (16) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 16=1822/1823

M.O., inv. 3.549/161, 408, 442-443, 460, 498-500; 0,10 g; 0,11 g; 0,14 g - 2 ex.(1 ex. p.); 0,15 g - 2 ex.; 0,16 g -2 ex.

339. Para

Av. Tuğra

Rv. (17) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844, anul 17=1823/1824

Nr. inv. 3.549/496; 0,14 g

340-534. Parale

Av. Tuğra

Rv.(...) Duribe fi Misir, 1223

Nuri Pere, nr. 844 an ilizibil

M.O., inv. 3.549/36; 37; 38; 43; 45; 51; 53; 56-58; 63; 66; 75; 78-81; 91-94; 96-98; 100-101; 105; 107-108; 115-118; 121-123, 125, 130, 133, 138, 141, 147, 149-150; 152, 160; 162, 167, 170, 174-175, 177, 181, 186-188, 192, 194, 199, 205, 218, 220-225; 229-230; 234; 238; 242; 245; 248; 254-255; 259-260; 268; 271; 275-276; 278; 284-286; 290; 294; 298; 313; 316; 321; 327; 330; 332-334; 336-337; 339; 342; 345-347; 353; 355-356, 364-365, 368-369, 372, 377, 282, 388, 390-395, 398, 402, 406, 410, 412, 415, 417, 431, 501, 503-510, 513-514, 517-518, 520, 521-527, 532-541, 543-544, 548-549, 551-557, 559, 561-564, 569-570, 3.549/573-574, 578, 579, 590, 592, 596, 605, 609-610, 617, 620-621, 51.899-51.902; 0,06 g (fragment), 0,07 g, 0,08 g 3 ex. (1 ex. fragilizat), 0,09 g 8 ex. (2 ex. p, 1 ex. fragilizat), 0,10 g 5 ex (1 ex. lipsă o parte), 0,11 g 21 ex(4 ex. p, 1 ex. lipsă o parte, 1 ex. fragment), 0,12 g 13 ex. (1 ex. p), 0,13 g 11 ex. (2 ex. lipsă o parte), 0,14 g 23 ex.(5 ex. p, 1 ex. lipsă o parte), 0,15 g 19 ex. (2 ex. p, 1 ex. lipsă o parte), 0,16 g 18 ex. (4 ex. p, 2 ex. lipsă o parte), 0,17 g 15 ex. (3 ex. p), 0,18 g 19 ex. (3 ex. p., 1 ex. lipsă o parte), 0,19 g 7 ex., 0,20 g 5 ex., 0,21 g 10 ex. (1 ex. p.), 0,22 g 3 ex. (1 ex. p), 0,23 g, 0,24 g 3 ex (1 ex. p), 0,25 g 3 ex., 0,26 g 2 ex., 0,28 g 2 ex., 0,29 g, 0,34 g.

535. Av. și Rv. Misir

M.O., inv. 3.549/200, 0,12 g(lipsă o parte)

Emitent neprecizat din secolul XVIII-XIX

536-579. Parale

M.O., inv. 3.549/39, 73, 76, 124, 128, 129, 136-137, 143, 157-158, 169, 178, 180, 237, 252, 261, 264, 272, 277, 303, 307, 318, 322, 326, 335, 338, 343, 351, 358, 361, 381, 51.904; 581, 582, 585, 588-589, 597-599, 611, 627-628; 0,07 g (lipsă o parte); 0,09 g, ,10 g 5 ex.(1 ex. fargilizat, 1 ex. fragment), 0,11 g (lipsă o parte), 0,12 g 6 ex. (1 ex. p), 0,13 g 6 ex. (3 ex. p, 1 ex. fragment), 0,14 g 4 ex (1 ex. fragment), 0,15 g 5 ex (1 ex. p), 0,16 g 4 ex. (2 ex. p, 1 ex. lipsă o parte), 0,17 g 3 ex., 0,18 g 3 ex. (1 ex.p), 0,19 g 2 ex., 0,22 g. (lipsă o parte), 0,23 g (p)

580-628. Emitent neprecizat tuğra av și rv.

M. O., inv. 3.549/87, 95, 119; 126, 132, 144-145, 151, 165, 183, 185, 195, 206-208, 217, 226, 236, 241, 253, 258, 273-274, 287, 296, 299, 301-302, 304-306, 308-311, 329, 344, 350, 357, 359, 350, 360, 366, 371, 374, 380, 384, 565-567, 586, 0,09 g, 0,10 g 2 ex, 0,11 g 8 ex. (2 ex. p, 1 ex. lipsă o parte, 1 ex. fragilizat), 0,12 g 3 ex., 0,13 g 5 ex.,

0,14 g 6 ex. (2 ex. p), 0,15 g 5 ex. (2 ex. p., 1 ex. lipsă o parte), 0,16 g 5 ex. (3 ex. p), 0,17 g 6 ex. (1 ex. p.), 0,18 g 3 ex., 0,19 g (p), 0,20 g, 0,21 g 2 ex., 0,22 g, 0,25 g (p).

II. OLOMOUC

Carol v. Lichtenstein u. Castelnorn (1664-1695)

629. Groschen/3 kreuzer 1670

Av. **CAROLVS . D(ei): G(ratia). EP(iscop)VS (3) OLOMVCENSIS**, totul între două cercuri perlate. Bustul episcopului Carol, cu păr lung și veșmânt eclesiastic (talar), spre dreapta.

Rv. **PRINCEPS REG(iae): (două conuri cu vârful în sus) CA(pellae). BO(hemiae) COM(es) -1670**, legenda între două cercuri, despărțite de scutul cu armele episcopatului de Olomouc care poartă mitra episcopală și o coroană princiară. Scut mare împărțit în patru câmpuri și un scut central. În cele patru câmpuri armele episcopatului Olomouc: 6, respectiv 4, conuri cu vârful în sus în câmpurile I și IV; vultur în câmpurile II-III; în scutul central patru compartimente având în fiecare un leu, iar în centru un con cu vârful în jos. Acestea reprezintă armele familiei episcopului Carol. Deasupra scutului mare o mitră episcopală și o coroană de principe, încadrate, în stânga, de o cârje episcopală și, în dreapta, de o sabie, din care se vede mânerul cizelat. M.O. inv. 3.549/29, 1,61 g.

III. UNGARIA

MAXIMILIAN II (1564-1576)

630. Denar, 1571.

Atelier Kremnitz (Kremnița)

Av.**HV(ngariae). B(ohemiae) R....**, legendă între două cercuri, în câmp scut cartelat cu armele regatului Ungariei, având în centru un alt scut cu armele Austriei (bandă orizontală); deasupra scutului anul de emisie **1571**.

Rv. **[PAT]RONA HVNGAR[IAE]**, în câmp Madona cu pruncul în brațe.

U. II, nr. 766(a).

M.O., inv. 3.549/30, 0,18 g (lipsă o parte)

IV. NIEDERÖSTERREICH

Leopold I (1657-1705)

631. 6 kreuzer, 1682

Monetăria Viena

Av. **[LEOP]OLDVS. D(ei). G(ratia). R(omanorum). (Imperator) . (Semper). (VI) A(ugustus). G(ermaniae). H(ungariae). B(ohemiae). REX**. Legenda între două cercuri perlate, cel interior întrerupt de bustul împăratului Leopold I, cu păr lung, lauri, cuirasă, spre dreapta, la gât poartă ordinul Lâna de aur. Cifra VI se referă la valoarea piesei: șase creițari.

Rv. **•ARCH(idux). AVS(triae). (M.W.). DVX• B(urgundiae). CO(mes). TYR(olis) •16-82**. Legenda între două cercuri perlate, cel interior întrerupt de coroana de la vulturul bicefal habsburgic, care poartă pe piept un scut cu armele Austriei (bandă orizontală) și ale Burgundiei (trei benzi oblice de la stânga la dreapta).

Herinek I, nr. 1142.

M.O., inv. 3.549/31, 2,46 g (perforată)

Francisc I (1792-1835)

632. 12 kreuzer, 1795

Av. **12/KREÜTZER/1795-** pe trei rânduri orizontale, în partea de jos două ramuri de lauri.Rv. **KAI. KÖN.....NDISTHE. SCHEID. MÜNZ**, vultur bicefal habsburgic cu coroană având pe piept înconjurat cu ordinul Lâna de aur și armele Austriei.

M.O., inv. 3.549/34, 4,37 g (perforată)

V. SILEZIA**Carol VI (1711-1740)**

633. Groschen/3 kreuzer, 1715

Monetăria Wroclaw (Breslau)

Av. **CAROLVS. VI. D(ei). G(ratia). R(omanorum) - I(mperator) S(emper). A(ugustus). G(ermaniae). H(erusa). H(ungariae). B(ohemiae). R(ex)** . Bustul împăratului Carol VI, cu păr lung, lauri, cuirasă în profil spre dreapta, la gât poartă ordinul Lâna de aur.Rv. **ARCHID(ux)·AVSTRIÆ. (3). D(ux)·BVR(gundiae). S(tiriae) 1715**, legenda este întreruptă de coroana acvilei bicefale habsburgice care poartă pe piept scut cu vulturul silezian.

M.O., inv. 3.549/32, 1,30 g.

VI. STIRIA**Leopold I (1657-1705)**

634. Groschen/3 kreuzer,(fragment)

Monetăria Graz

Av. **[LEOPOLDUS D(ei): G(ratia). R(omanorum). I(mperator) (3). S(emper). [Augustus. Germaniae: Hungariae. Bohemiae. REX]**. Legenda între două cercuri perlate, cel interior întrerupt de bustul împăratului Leopold I, cu păr lung, lauri, cuirasă, spre dreapta, la gât poartă ordinul Lânii de aur. Cifra 3 se referă la valoarea piesei: trei creițari.Rv. **·ARCHID(ux): AUS(triae): DUX· BUR(gundiae): ST(YRIAE).....** Legenda între două cercuri perlate, trei scuturi dispuse în formă de treflă din care se observă două: unul cu vulturul bicefal habsburgic, altul cu armele Stiriei: grifon pe picioarele dinapoi, spre stânga. Între scuturi câte un ornament.

Herinek I, nr. 1359, 1363, 1368 etc.

M.O., inv. 3.549/35; 0,42 g (fragment)

VII. BRANDENBURG - ANSPACH**Alexander (1757 - 1791)**

635. 20 kreuzer, 1762

Monetăria Schwabach.

Av. **ALEXANDER. D(ei). G(ratia).-MARCH(io): BRAND(enburgensis):**. Legenda în cerc de perle. Bustul din profil spre dreapta a lui Alexander, cu perucă cu coadă și panglică, între două ramuri de palmier.Rv. **LX ST(ück): EINE - FEINE MARK**. Legenda în cerc de perle. În exergă, într-un chenar oval, **S**. Deasupra literei **S**, într-un chenar cifra **20** (valoarea monedei). Scut

rotund încadrat de lauri, cu vulturul de Brandenburg poartă pe piept un scut cu armele Hohenzollernilor: scut împărțit în patru câmpuri (câmpurile I și IV negre, II și III albe, câmpurile albe sunt redată prin suprafețe de carouri). Deasupra scutului mare o coroană de elector, în câmp anul emisiunii 17-62.

M.O., inv. 3.549/33; 6,43 g.

*Identificarea monedelor din cele patru tezaure s-a făcut cu următoarele cataloage:

Marian Gumowski (Thorn), *Handbuch der polnischen numismatik*, Graz, 1960= M. Gumowski, nr.

Ludwig Herinek - Österreichische münzprägungen von 1657-1740, Wien, 1972= Herinek, I, sau II, nr.

Nuri Pere, Osmanlılarda madenî paralar, Istanbul, 1968 = Nuri Pere, nr.

Emil Unger, Magyar éremhatározó, Budapest, 1976= U. II, nr.

ASPECTS OF THE MONETARY CIRCULATION IN THE CRAIOVA AREA - FROM THE LAST TWO DECADES OF THE 18-TH CENTURY TO THE FIRST QUARTER OF THE 19-TH CENTURY - REFLECTED IN THE COMPOSITION OF FOUR INEDITED MONETARY TREASURES

Abstract

In this study the author presents and analyses four monetary treasures bought by the city of Craiova, or discovered in this locality in 1950-1955, 1961, 1962 and 1973:

1. The treasure from Craiova – „Târgul de afară”. The monetary lot found in the collection of the Oltenia's Museum is formed of 50 silver coins, 49 of which are included in the Ottoman Empire silver issue (47 coins) and in those of the city of Ragusa (2 ducats from 1768 and 1777) chronologically distributed between the third year of reign (1759/1760) of the sultan Mustafa III (1757-1774) and the 8-th year of reign (1780/1781) of the sultan Abdülhamid I (1774-1789), and one triple-groschen from Riga, dated 1598.

This treasure offers a better understanding of the monetary circulation in the towns of Walachia in the 8-th and the 9-th decades of the 18-th century.

2. The small monetary treasure of Craiovean discovered in Calea Brestii (three pieces of 100 Ottoman coins – yüzlük – and six pieces of 80 Ottoman coins – ikilik –, all of them emitted during the reign of the sultan Selim III), offer a better understanding about the monetary circulation at the end of the 18-th century in the urban world, which was not very different of the rural one.

3. The treasure discovered in the neighborhood Ghercești Noi, situated in the north of Craiova, shows, due to its unitary composition the economic situation of those hard times.

4. The treasure from “Plaiul Vulcănești” includes 628 Ottoman coins and 7 silver coins of various values from Hungary, Niederösterreich, Stiria, Silesia, Brandenburg-Anspach; small coins in its majority, issued between 1571 (Hungarian dinar from Maximilian I) and 1823/1824, representing the 17-th year of reign of the sultan Mahmud II (1808-1839). The treasure offers a more exact image of the silver coins from Walachia after the revolution of Tudor Vladimirescu. An Austrian item of 12 Kreuzer from 1795 (nr. 632) represents a novelty for Oltenia.